

új **kéve**

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYŰLEKEZETEK LAPJA



Ellentétek (Vincze László grafikája)

Nagy magyar télben picike tüzek,
Jaj, be szétszórva égtek,
Királyhágón, Kárpáton, mindenütt!
De mondok egyet néktek,
Szelíd fények és szilaj vándorlángok:
Mit gondoltok: ha összefogóznátok!

Nagy magyar télben picike tüzek,
Soh'se volt olyan máglya,
Mintha most ez a sok-sok titkos láng
Összefogna egy láncba.....!
Az égig, a csillagos égig érne,
És minden idegen rongy benne égne!

Reményik Sándor: Nagy magyar télben (Részlet)

LELKÉSZ

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*

151 64 SÖDERTÄLJE (STH) Granövägen 126

Tel/Fax: 08-550 160 66 Mobil: 070-602 29 68

E-mail: parokia@telia.com

KÖZPONTI TISZTSÉGEK VISELŐI

JORDÁKY BÉLA *főfelügyelő, az ET elnöke*

428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19

Tel: 031-795 25 02 Fax: 031-795 25 04

Mobil: 070-562 31 08

SEBESTYÉN GÁBOR *főgondnok STH felügy.*

126 47 HÄGERSTEN/STH Fastlagsvägen 42/1

Tel: 08-18 41 72

TÓTH ILDIKÓ *főjegyző, Sölvesborgi felügyelő*

294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlgatan 4 H

Tel/Fax: 0456-140 37 Mobil: 0730-25 40 14

LÁSZLÓ BÉLA *ET-tag, Göteborgi felügyelő*

418 31 GÖTEBORG Vädersölgatan 21

Tel: 031-54 27 19 Mobil: 076-204 10 80 *új szám!*

PAP IVÁN *központi pénztáros*

181 30 LIDINGÖ (STH) Frisksportarvägen 2

Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

VERESS ILDIKÓ *Szeretetszolg.orsz.megbízott*

352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B

Tel: 0470-76 34 42

TOVÁBBI GYÜLEKEZETI VEZETŐK

DEÁK GYÖRGY *Boråsi felügyelő*

507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11

Tel: 033-23 03 07

FEKETE JENŐ *Eskilstunai felügyelő*

633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23

Tel: 016-12 00 39 Mobil: 070-920 33 72

VERESS CSABA *Halmstadi felügyelő*

310 31 ELDSBERGA Ängsgatan 7

Tel/Fax: 035-21 00 92

id. VASZI ÁRPÁD *Helsingborgi felügyelő*

252 75 HELSINGBORG Närlundavägen 10

Tel: 042-28 21 35

GAAL ANDRÁS *Jönköpingsi felügyelő*

567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21

Tel: 0393-161 69

BÖDECS MARGIT *Katrineholmi felügyelő*

642 33 FLEN Junivägen 9

Tel: 0157-129 04

PAPP ANNA *Ljungbyi felügyelő*

341 37 LJUNGBY Ägårdsvägen 19

Tel: 0372-819 67

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN *Malmöi felügy.*

217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A

Tel: 040-26 76 38

REHÓ ISTVÁN *Västerås-i felügyelő*

723 51 VÄSTERÅS Glasbärgsgatan 7

Tel: 021-12 09 91

SPÁDA JÁNOS *Växjöi felügyelő*

352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B

Tel: 0470-76 34 42 Mobil: 070-759 19 21

UPPSALA *A felügyelői tisztség betöltetlen*

TÅNGAGÄRDE *Gyülekezeti Otthon*

Tel: 033-27 50 22

Külföldről előbb a 0046-ot kell tárcsázni, s a körzetszám előtti 0-t el kell hagyni

Karácsonyi üdvözlét

Sok-sok évvel ezelőtt, miután közel egy évtizedet éltünk Háromszéken, más vidékre költöztünk. No, nem túl messzire, de mégis elég távolra ahhoz, hogy az akkoriban uralkodó állapotok miatt csak ritkán engedhettük meg magunknak, hogy meglátogassuk háromszéki barátainkat. Ők mégse feledkeztek meg rólunk. Minden esztendőben, december közepe táján csomagot hozott a posta. Szinte gyermeki örömmel bontogattuk a spárga gondosan megkötött csomóit, s göngyöltük ki a barna csomagolópapírba rejtett kincset: egy frissen kivágott, gyantát gyöngyöző, fejedelmi karácsonyfát. Szinte vallásos áhítattal szívtuk magunkba a markáns fenyőillatot, mely pillanatokon belül lehúnyt szemünk elé varázsolta hajdani karácsonyaink meghitt és magasztos hangulatát, a csillagszórók fényét, a gyertyaláng pislákolását, templomi harangszó zúgását, s a családi otthon melegét.

Szép, egyenes derekú, sudár növésű fenyőket küldött nekünk évről évre a mi háromszéki barátunk. Térdig érő hóban, időnként hóiharban, időnként farkasordító fagyban ballagott ki Gyurika a Lakócára, ki a tetőre, a valamikori ezeréves határhoz, és saját kezűleg vágta ki számunkra a legszebb fát. Nem fenyőfa volt az immár, hanem élő üzenet: Ne féljete, vidékünkön elszakadt testvéreink, mert amíg fenyő áll a Kárpátok bércein, nem feledkezünk meg rólatok. Jöhet akár vihar, akár nagy nyomorúság, ránk mindig számíthattok, nálunk mindig otthonra leltek.

Egy ideje elmaradtak a karácsonyi csomagok, de nem azért, mintha a fenyő fogyott volna ki a Kárpátok erdeiből, hanem, mert családunk kényszerült arra, hogy még távolabbra költözzön. No, nem a világ végére, de elég messzire ahhoz, hogy Gyurikáék évről évre érkező egyenes derekú, illatos fenyőfái már csak gondolatban érkezzenek meg hozzánk karácsonyra. Küldtem én is nekik kedves, baráti szavakat, és kívántam nekik kellemes ünnepeket, mint ahogy ezt ilyenkor tenni szokás. Így ment ez évről évre, immár tizenöt esztendeje.

Az idén nagy bajban voltam, mert nem találtam a megfelelő szavakat. Nem tudtam, mit kívánjak nekik karácsonyra, minek is örülnének igazán. Vigasztaló szavak tódultak a papírra, de éreztem, nincs helye a vigasznak. Bátorító szavakkal próbálkoztam, de tudtam, bátorságért a székelyeknek nem kell a szomszédba menniük. Együttérző szavaim se tűntek megfelelőeknek, hiszen eddig is egy hajóban eveztünk, együtt éreztünk. Mit írhatnék Gyuriéknak most, a kétezerötödik esztendő küszöbén? Hirtelen eszembe ötlött, hogy mindvégig rossz nyomon haladtam. Mert nem úgy láttam a dolgokat, mint az egyszeri csíki székely, aki a trianoni döntést követő napon így szólt: "Na, asszony, van egy jó hírem. Csíkhöz csatolták Romániát!"

Tudom már, mit fogok írni háromszéki barátunknak.

Gyurika, van egy jó hírem! Kiderült, hogy másfél millióval gyarapodott a kisebbségben élő magyarságunk. Ennek a másfél milliónak nagy szüksége van ránk! Nekünk kell őket bátorítanunk továbbra is kihúzott, egyenes derékkal élni, vállalni magyarságukat, s megőrizni becsületüket. A mi példánkból meríthetik majd a túlélésükhöz szükséges erőt és kitartást. Ezért hát, Gyurika, s erdélyi véreim, kérve kérlek benneteket, ne tévesszük őket szem elől. Karácsonyra ennek a másfél milliónak kell majd - ha másként nem, hát gondolatban - egy-egy egyenes derekú, illatozó karácsonyfát küldeni ezzel az üzenettel: Ne féljete, trianoni határon belül szorult testvéreim, mert amíg fenyő áll a Kárpátok bércein, nem feledkezünk meg rólatok. Jöhet akár vihar, akár nagy nyomorúság, ránk mindig számíthattok, nálunk mindig otthonra leltek.

A fennmaradó milliókkal meg nem nekünk kell elszámolnunk.

M.-Veress Mária-Magdaléna



A külföldi magyarok kettős állampolgárságának ügyében 2004. december 5-re kiírt népszavazás IGEN szavazatra buzdító plakátjaiból

VIGYÁZZATOK, GYERTYÁK ÉGNEK!

Magyarokhoz, advent ünnepében

Advent második vasárnapján immár két gyertya lángja jelzi, hogy elközelgett a "megváltó karácsony" évente visszatérő ideje. December 5-én a két IGEN is úgy ragyoghat fel mindannyiunk számára, mint két gyertyának fénye ünnepi koszorúkon.

Határon kívül élőként, sokunknak, néhány milliónak nem adatik meg a lehetőség, hogy a mi IGEN szavazataink lángja a többi IGEN szavazat fényét erősítse. Pedig mindannyian tudjuk, több fényre volna szükségünk ahhoz, hogy megtaláljuk a mostani sötétségből kivezető utat. Mert vitathatatlanul nagy homály és nagy sötétség lengi körül az otthoni lelkeket.

IGEN helyett ím az IGE fényét emelem magasba, hogy az advent második vasárnapja előtti sötétségben mindannyiunkat eligazítson.

Az IGE most hozzánk szól és arra figyelmeztet: "Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. / A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban. / Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat." (Mt 5, 14-16)

Azoknak, kik a múltra leplet terítenének, hogy annak emléképe se zavarja az elorzott portán széthordozott tekintetüket, azoknak azt üzenjük az Igével: "Nem rejthető el a hegyen épült város." Ha mind elpusztítanának is, helyettünk a kövek tanúskodnának egy ezredéves múltról, az elődök kezének megannyi alkotásáról. Ha szobrainkat, emléktábláinkat, neveinket mind eltüntetnék is, attól még Ady városa marad Várad, Zrínyi Ilonáé Munkács, Thököly Imréé a Felvidék, magyar fejedelmek egész sorának tündérbirtoka marad Erdély, a keresztény Európát védő Hunyadi János csatahelye Nándorfehérvár, s Európa-szerte az ő győzelmének emlékére kondul majd meg sok száz év múltán is a déli harangszó. Nem rejthető

el az ezeregyszáz éve Vereckénél bejött eleink lábnyoma, sem az ezeréves határ. Feldúlhatók, de nem rejthetők el sírjaink, lekaparhatók, de végleg el nem tüntethetők várak és kastélyok egykori tulajdonosainak címerei; más kezébe kerülhetnek templomaink, de íveik az időn át is viselik az építők kézjegyét, s falaik között mindig ott lebeg majd azoknak szelleme, kiket az idő kigyomlált gazul. Nem rejthető el a nyolc és fél évtizede ellenünk elkövetett nemzetgyilkossági kísérlet, mert levágott végtagokkal, felszabdalt testtel ím él a halottnak hitt: a nemzet!

Azoknak is, akik a mai úgy-ahogy otthonnak mondható megmaradt hazában az úgy-ahogy összehozott javaikat, úgy-ahogy már nyugatiként elfogadható egzisztenciájukat féltve az egykor erőszakkal, megkérdésük nélkül elszakítottaknak gyógyírként a múlt feledését ajánlják, azoknak is azt üzenjük az Igével: "Nem rejthető el a hegyen épült város." Nem rejthető el az egyazon nemzethez tartozás génjeinkbe írt tudata, sem a magyarként való megmaradás bármely időközön túl is visszatérő vágya. Nem rejthető el, nem kicsinyelhető le a nemzet egy meghatározó részének a status-quo kényszerű elfogadásán túli érzése, mely egy nyolcévtizedes tiltás és mindenféle NEM-re való buzdítás ellenére ma is azt mondja csak azért is: IGEN!

Mivel mi nem mondhatjuk ki, hogy IGEN, hadd mondja az IGE helyettünk: "A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban." A december 5-én két gyertya lángjaként kigyúló két IGEN nem azért gyúl meg milliók szívében, hogy azt bárki véka alá rejthesse. Aki meggyújtja azt, tudja, hogy a gyertya helye a gyertyatartón, a lámpás helye a lámpatartón van. Lángjuknak akkor van értelme, ha megfelelő helyre kerülve világítanak a házban levőknek. És még csak ki sem sajátítható ennek a lámpásnak a fénye, mert azért kerül a helyére, hogy *mindenkinek* világítson a házban.

Az IGEN-nel együtt az IGE azt is üzeni: "Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat." Milliók tehetnek bizonyosságot arról, hogy az elszakíttóság immár három nemzedéknyi idejében az elszakítottak hozzászoktak az alig pislákoló mécses fényéhez is. Megtanultak látni a szinte vak-sötétben is. Azt is mondhatnánk: megtanulták látni a láthatatlant. Megtanultak örülni a legkisebb fénynek, a legkisebb embertársnak, egy morzsányi kenyérnek is. S ha találtak valahol egy morzsányi jót, azt megosztották egymással. Megtanultak mindent megosztani egymással. Jó cselekedeteik világossága ragyogott az emberek előtt, és sokan megtanulták dicsőíteni ezért a mennyei Atyát. Sokan megtanulták azt, hogy minde-nért, a legeslegkisebbért is hálásnak lenni jó.

Az IGE azt üzeni most nekünk, hogy örüljünk minden egyes IGEN-nek, minden egyes embertársnak, minden család-nak, minden megmaradt közösségnek, hogy örüljünk a "meg-fogyva bár, de törve nem" egy egész nemzetben mérhető valóságának. Aki bármit, a legkisebbet is megtanulta értékelni, azon nem fog a "sokan voltak, de mégsem elegendő" előre meg-fogalmazott gúnyolódása, és attól sem fog kétségbe esni, ha netán "megint elvennék a villanyt". A mennyei Atyát minde-nért dicsőítő ember ugyanis már tudja azt is, hogy "azoknak, kik Istent szeretik, minden javukra van." Javunkra lehet az is, hogy a történelem torz fintora által a határok között hagyott "szerencsések", kik közül sokan éppen szerencsésük folytán nem képesek már a kicsiny megbecsülésére, majd a határokon kívülre rekedtektől tanulhatják meg újból, mit jelent a magyarságba nem csak beleszületni, hanem annak megtartásáért egy életen át küzdeni. Talán a kirekesztettek által tanulják meg értékelni, mit jelent "körön belül" lenni. A "körön belül" levő pedig, ha éppen úgy hozná helyzetét, megtapasztalhatja újból a "jó em-berek kicsiny helyen is megférnek" népi bölcsességét, s azt is, mennyivel felemelőbb érzés adni, mint kapni.

"Ti vagytok a világ világossága." Ugyan kikről mondható el ez manapság? Hisszük, hogy most épp azokra érvényes ez, akik a két IGEN kettős lángjával égő gyertyájukat vagy lám-pásukat azért emelik a magasba, hogy azoknak fénye "min-denkinék világítson a házban". Akik tudják, hogy Istentől azért kaptak javakat, képességeket, azért kaptak lehetőségeket, hogy azokkal embertársaiknak szolgáljanak. Akik tudják, hogy világí-tani egyetlen gyufaszállal is lehet.

Van, aki egy egész várost fénybe tudna borítani. Mindene megvan hozzá, mégsem teszi. Az ilyennek hiába adatott bármi, és épp ezért tőle "az is elvétezik, ami je van".

Határon kívül élőként, akiknek most nem adatott meg a lehetőség, hogy a mi IGEN szavazataink lángja is erősítse a többi IGEN fényét, advent második vasárnapján im az IGE fé-nyét emeljük magasba, hogy mindenkinek világítson a házban. Nem kell félnünk attól, hogy bárki vékát borítana rá: Isten Igé-jének fénye sem el nem vehető, sem véka alá nem rejthető, sem érvénytelennek ki nem kiáltható.

Végezetül hadd figyelmeztesse az IGE azokat, akik meg-próbálnák az IGEN gyertyáit vagy lámpásait eltakarni: a száraz fadongákból egybeszerkesztett véka az alatta levő lángtól egy-szer csak kigyullad, nyomában lángra kap a szoba, leég a ház, s nagy lesz az abban lakóknak kára. Tanulja meg hát mindenki:

"Nem rejthető el a hegyen épült város. / A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra te-gyék, és akkor világít mindenkinek a házban."

December 5-én, advent második vasárnapján immár két gyertya lángja jelzi, hogy elközelgett a "megváltó karácsony". Elközelgett, de még nem érkezett meg hozzánk. Az advent megtanít a várakozásra is: a második gyertya után a harmadik, a harmadik után a negyedik gyertya meggyújtásának ideje is eljön. Advent után pedig eljön karácsony, a karácsonnyal együtt a Megváltó.

Hogy mikor érkezik? Ezt kérdezték egykor ezredéves homályban és sötétben élő emberek. Ezt kérdezik ma is mil-liók, akik nemzedékek óta homályban és sötétségben élnek. A korabeliek kérdésére Isten válaszolt prófétája által, s általa a ma is várakozóknak:

"A nép, amely sötétségben jár, / nagy világosságot lát. / A halál árnyékának földjén lakókra / világosság ragyog. (...)

Mert terhes igáját, / a hátát verő botot, / sanyargatóinak vesszejét / összetöröd. / Mert minden dübörögve menetelő csiz-ma / és véráztatta köpönyeg / elég, és tűz martaléka lesz.

Mert egy gyermek születik nekünk, / fiú adatik nekünk. / Az uralom az ő vállán lesz, / és így fogják nevezni: / Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, / Örökkévaló Atya, Békesség Fejedel-me! / Uralma növekedésének és a békének / nem lesz vége... / mert megerősíti és megszilárdítja / törvénnyel és igazsággal / mostantól fogva mindörökké. / A Seregek Urának féltő szere-tete / viszi véghez ezt!

Az IGE lángja, Isten prófétájának szava gyertyák mil-lióinak fényével világítja be éjszakánkat.

ÖRÜLJETEK, GYERTYÁK ÉGNEK!
VIGYÁZZATOK, GYERTYÁK ÉGNEK!

Molnár-Veress Pál lelkész
Stockholm, 2004. december 3.

Egyházi Közösségünk nevében ez úton is köszönetet mondunk Patru-bány Miklósnak, a Magyarok Világszövetsége elnökének azért, hogy négyévnnyi véka alá rejtési kísérlet ellenére az "Újra együtt! Magyar állampolgárságot minden magyarnak!" jelszavát magasra emelve meggyújtotta az első gyertyát magyar adventünk ünnepi koszorúján.



Szente Imre

NEKÜNK MOHÁCS KELL?

Nem tudom, nem lőtt-e kissé túl a célon Ady Endre, amikor a jégverte szőlejét karóval csépelő kárvallott gazda keserűségével – „lássuk, Uramisten, mire megyünk ketten” – megírta azt a verset. Akkor még csecsemőkorát élte a szörnyeteg huszadik század, de hamarosan kimutatta fogafehérét, csöstit zúdítva ránk a „mohácsokat”. Az egyiket, melyet a hazai akasztófahumor egy vesszőcskével felszabadulásból „felszabadulássá” torzított, még meg is toldotta egy új „török hódoltsággal”. Trianon „mohácsát” pedig – két világháború érvágásaira ráadásnak – kétszer is ránk testálta a század, de oly alaposan, hogy annak átkát még az ezredforduló után is nyögjük, s az európai közösség boldog (?) tagjaiként sem szabadulhatunk tőle.

Adyval – a prófétai ostorsuhogató harag mellett – bizonyára az a pedagógiai célzat íratta az ominózus verset, hogy az Égtől ránk küldött „mohácsok” majd csak észretérítenek bennünket s megemberelve magunkat közülakarattal föl vesszük a harcot a sorssal a megmaradásért, a jövőért. Hát ez bizony nem teljesedett be; nem-hogy erősítették volna gerincünket a ránk mért csapások, inkább porhanyóra vertek, „úgyis mindegy”-hangulatba, kisebrendűségi komplexusba ejtettek, megrendítettek önbizalmunkban. A letargia mélyét az ötvenes évek terrorja és hazugság-özone alatt éltük meg, olyanféle kollektív lelkiállapotot, amilyent a „jantelag” mantraként ismételt mondatai szulykolnak az áldozat tudatába: „ne hidd, hogy valaki vagy, a semminél is kevesebb vagy!” Csoda-e, hogy lelki fürdőként, az újjászületés eufóriájával éltük meg Ötvenhatot? Máig akkori önmagunkat, megtalált emberi és nemzeti önbecsülésünket ünnepeljük benne. Csak akkor kezdtünk újra elbizonytalanodni magunk felől, elsősorban persze az otthoniak, amikor homályosodni kezdett Október csillaga, amikor a nemzet az örökösnek hitt hódoltságba beletörődve elfogadta a Kádár-korszak „puha diktatúrája” nyújtotta megnyirbált szabadságot és a duplaműszakos „gürivel” megvásárolt viszonylagos jólétet. Ki róhatná fel ezt bűnül a sokat próbált nemzet egészének s tagjai közül valakinek is, hacsak nem besúgással, könyökléssel, másoknak ártva csinálta meg karrierjét? Nem tagadható azonban, hogy a hamistudat és megalkuvás jó három évtizede maradandó torzulásokat hagyott a társadalomban és a lelkekben.

Pedig úgy tűnt a nyolcvanas évek közepe táján megindult erjedés korszakában, mikor a szovjet gyarmattartó birodalom testén kiütöttek a hullafoltok, hogy ép lélekkel megússzuk, megismétlődik – s ezúttal vérontás nélkül – Október csodája: a magyarok egymásra találása nem csak a Hazában lakókra, hanem a Trianonban elcsatoltakra és a világ minden részébe szétszórtakra is érvényesen. Emlekezzünk csak vissza, mekkora rokonszenvvel kísértük

svéd földről a hazai fiatalok, a szamizdatosok, egy új márciusi ifjúság mozgolódását, hogy hallgattuk hozzánk látogató képviselőiket a Magyar Házban és más előadótermekben. Miért kellett ennek is elromolnia, miért kellett válságok sorozatává válnia az ujjongva üdvözölt rendszerváltásnak? Kiderült, hogy a Kádár-korszak poshadt állóvizében ósdi ellentétek, magyarság-megosztó örökölt viszályok teleltek ki, hogy kígyótojásaikból kibújva mérgezzék a levegőt s a lelkeket. Ki hitte volna, hogy a már születésekor, a harmincas években is kiagyaltnak tűnő „népnemzeti-urbánus” ellentét is újraéled, még hozzá éppen a rendszerváltást előkészítő fiatal reformnemzedékben, s elfajulását semmiféle kerekasztal-beszélgetés sem gátolhatja meg? S ha kölyökkorában még csak halvány színeződés volt rajta az antiszemitizmus, a szocialista cenzúra fogságából, mint valami Pandora-szelencéből kiszabadulva már egyre inkább zsidók és nemzsidók viszályaként jelentkezett a rendszerváltás körüli hatalmi harcokban. Aki nem felejtí könnyen közelmúltunk történetét, emlékezhet a parlamentben s a médiában a kilencvenes évek elején dúló ádáz szócsatákra, melyekben, sajnos, éppen az antiszemitizmus bunkója pótolta a józan érveket, ezért csak az indulatokat kavarták föl, de semmit sem oldottak meg. A szóértés eleve reménytelen, ahol kiütésre megy ki a játék, mint a boxmeccseken. Aki szerint a jó indián – halott indián, az nem a bennszülöttekkel való békés együttélésre szánta el magát, hanem valami másra. A mai magyar közéletre, ha nem is a halott, de a néma indiánok elszaporodása jellemző. A négyévenként esedékes választásokat pedig – „fortélyos félelmeinek” ígézetében – kisebbségre „mohácsként” éli meg az alulmaradt fél-nemzet. Úgy tűnik, magunk keressük mohácsainkat, ha a sors éppen nem talál ránk mérni egyet.

Már csak két nap a december ötödikére kitűzött népszavazásig, melynek kimeneteléről – meg kell vallanom – felettébb rossz sejtelmeim vannak. Már november 22-én kifejezést adtam aggodalmaimnak drótpostán egy lelkes honleánynak, aki buzgón fáradozik, szervez a népszavazás sikeréért. Botránkozva számolt be ugyanis arról, hogy a tévé még csak meg sem jelent a „nemzeti” értelmiség nagygyűlésén. Ezt írtam neki válaszul: „Hogy a média a távollétével tüntetett egy nemzeti ügyben rendezett értelmiségi gyűlésen, azon egy cseppet sem csodálkozom. Az m2 Záróra programjain a vendég szakértők az Elefántcsontpart problémáit s hasonló távoli témákat taglalnak. A minap a kettős állampolgárság kérdését is műsorra tűzték, de egyetlen hathatós ellenérvet sem hoztak fel a kormány ijesztgetéseinek megcáfolására. A választásokat 2002-ben országos méretű „pénzjutalom” kilátásba helyezésével nyerték meg, most pedig horribilis költségek emlegetésé-

vel fognak nyerni. A népszavazás biztos kudarcra előképe lesz a két év múlva esedékes választási vereségnek. Ezzel aztán új hódoltságunk meg is kapja az örökérvényűség pecsétjét.”

A „rémhírterjesztő” kormány iszonyú dolgokat helyez kilátásba arra az esetre, ha valami csoda folytán az igennel szavazók találnák elérni a többséget: milliárdos költségek, amit majd a hazai szegény nyugdíjasoknak kell megfizetni, de ami ennél is ijesztőbb: száz-meg-százezer „újmagyar honfoglaló” megjelenésének víziója keleti határainkon, akik magyar útlevelük lobogtatásával követelik a bebocsáttatást és az őket immár jogosan megillető szociális juttatásokat.

Az nem újság, hogy a szociál-liberális kormány viszolyog minden nemzeti jellegű megmozdulástól, így ettől a világszövetség által kezdeményezett és a kisebbségi magyar szervezetektől reménykedve támogatott népszavazástól is. Kénytelen-kelletlen fölvette ugyan a kesztyűt, de nem is csinál titkot belőle, hogy a legnagyobb mértékben helyteleníti, s nyilván el van szánva, hogy elszabotálja a kettős állampolgárságot, még ha annak hívei győznek is. Teheti, hiszen az országgyűlésben kétharmados többség szükséges minden alkotmánymódosításhoz, ez pedig soha nem jön össze, ha a szoclib többség ellene szavaz. Attól sem kell tartania, hogy a „fölháborodott nemzet” csalódottan s ellenszenvvel fordít hátat neki, mert hazafiatlanul megakadályozta, hogy végre-valahára magunkhoz öleljük elszakadt véreinket, és némiképpen orvosoljuk a Trianon okozta nemzeti traumát. Az a fölháborodott, testvéreikhez hű nemzet ugyanis nincs sehol, a népszavazásból majd kiderül, mennyire nem létezik, csak mint saját hazájában s mindenütt kisebbségi sorsra ítélt félnemzet. Ez a kezdemény s annak várható kimenetele csak rontja az esélyeit, hogy visszaszerezze, ami 2002 mohácsánál elveszett.

Azt hinné az ember, hogy az a számbelileg csekély többség, amivel akkor a szoclib győzelme megvalósult, nem sokat számít: egy ekkora nagyságrendű ellenzék képes megakadályozni minden neki nem tetsző kormányintézkedést. Hisz a kilencvenes évek elején egy jóval kisebb ellenzék kormányozhatatlanná tudta tenni az országot megboldogult Antall József miniszterelnöksége alatt. Ám a választások óta eltelt két esztendő napnál világosabban megmutatta, hogy az ellenzékbe szorult „nemzetiek” képtelenek megismételni az Antall-kormány ellenzékének bravúrját; nem tudták megakadályozni a szoclib kormányzás egyetlen nemzetpusztító s kiárusító, a tanügyet leépítő, a magyar kultúrát önmagából kivetkőztető intézkedését sem. Továbbra is helytálló maradt, amit Kolozsvári Papp László írt a Fidesz címére a 2002-es választások előestéjén: „Önök négy kerek esztendő alatt képtelenek voltak nem áttételesen megszólítani az országot. Önök képtelenek voltak össznépi örömet gerjesztő dumát kinyomni, mozgalmat beindítani”.

A küszöbön álló népszavazás talán az egyetlen, amit a kormányra rá tudtak erőszakolni. Az ütközet előestéjén úgy tűnik, nincs szó döntő csatáról. Mindkét fél csak erő-

próbának tekinti. Ám végzetes a különbség a jobb- és a baloldal kockázata közt. Mint már céloztam rá, a kormánynak alig van vesztenivalója, még ha – amit nem hiszek – az igen-szavazatok nyernek is. A vereség azonban végzetes lehet a Fideszre és társaira: nem jelent kevesebbet, mint valószínű alulmaradást a két év múlva, 2006-ban esedékes választásokon is. A kormány a kezét dörzsölheti: ha Magyarország most elutasítja a kettős állampolgárságért instanciázó külhoni magyarokat, osztozik a bűnben a szoclib pártokkal, és mivel a közösen elkövetett bűnnél nincs erősebb szövetség, immár beláthatatlan időkre csupa inerciából, közönyből beleegyezését adja az öt ügyesen manipuláló nemzetietlen kormányok uralmához, egy bizonytalan időkre szóló új hódoltsághoz. Ha a baloldal 2006-ban is hatalomra jut, nem megy el többé.

Szomorú, hogy folyamatosan Budapest a főakadálya a velünk történt igazságtalanságok helyrehozatalának. Avagy a magyar kül- és belpolitikus: az a fajta folyton negatív kutya, aki meg se rázza magát, mégis minden még mindig múlt időben pereg le róla. A tömegsírpor és a golyózáporok. Az idézet Lászlóffy Aladár Mit írjunk a brigádnaplóba? című írásából való, mely – kifejezetten a népszavazás körüli vitához kapcsolódva – először az erdélyi Helikonban, majd a hazai Hitel folyóiratban jelent meg. A maga szarkasztikus és sokszor kissé enigmatikus stílusában így folytatja:

Mekkora lehet egy hazugság, hogy fel lehessen hördülni bele egy múzeumtárlónyi anyaországban is? Ki olyan hülye és szolgálalkú, hogy elhiszi: a beolvadástól, kipusztulástól megvédendő határon túli magyar csak akkor kaphat kettős állampolgárságot Magyarországon, ha ez jár minden románoknak, szerbnek és montenegróinak? – Mert bizony ezt a körmönfont képtelenséget is bedobták a „jogi szakértők”, akik a románok, szerbek és más gazdanépek diszkriminálását látnák abban, ha azok nem részesülhetnének ugyanúgy a kettős állampolgárság áldásaiban, mint a velük egy országban élő magyar kisebbség. Tőlünk területet kívántak, de eleven embereket, családokat szabdaltak szét – írja Lászlóffy. Hogy a Trianonban kényszerű ráadásul kapott magyar lakost immár több mint nyolc évtized óta másodrendű állampolgárrá degradálja, nyelve, kultúrája művelésében drasztikusan korlátozza a többségi állam, arra nem terjed ki a jogász figyelem. De olvassuk tovább Lászlóffy háborgását:

Miért kellene csak nekünk leadni a ruhatárban mindent, ami mások életét, kultúráját, életképes jövőjét továbbszolgálhatja? Mi hát a „magyar” jelző bármi mellé biggyeszthetően – egy meghagyott ország Ibusz-neve, márka-megkülönböztetője, ha nem egy bárhol, akár elszórtan is élő nemzeté, egy csordáé a szép nagy hegyilegelőn, fajtanév, mint az, hogy ementáli, mangalica, leg-horn. A mesék logikája és Gulliver-Isten igazságérzete szerint egy Blefuscuba sodródott liliputi törpe már nem liliputi? Melyik pesti parlamenti Linné, köztársasági Brehm meri megváltoztatni a besorolását? S miféle vívmány lenne az efféle a XXI. században, mire Törökország

is anyanyelvi televíziót engedélyez a kurdoknak? A magyar baloldal reakciós dogmatizmusát ostromozza itt Lászlóffy, amellyel kitart a francia mintájú kisebbségbeolvasztó nemzetállam eszméje mellett, elismerve a „néptulajdonos” államférfiak igazát: „A Blefuscuba sodródott liliputi törpe már nem liliputi” – szóval a Trianonnal Romániának ítélt magyar már nem magyar, legfeljebb „magyarul beszélő román”. Mellesleg ez a nézet látszik uralkodni Svédországban is: a DN dec. 4-i számában egy különben tévedésektől és torzításoktól mentes ismertetés a romániai magyarokról ilyen címmel jelent meg: *Rumäner hoppas pl' ungerskt pass* (ezzel is ijesztgethetné Gyurcsány miniszterelnök a népszavazókat: lám, a románok csak azt lesik, mikor szállhatják meg Magyarországot magyar útlevéll). Itt említem meg, amit egy svéd keresztretjtvényben találtam: *gammal rumänsk stad (hat betű)* – a megfejtés: *ORADEA* – de ezen már megütközni sem, csak sírni lehet. Nagyvárad visszamenőleg (Szent Lászlóstul?) Romániának kiutalva.

Azóta, hogy a föntieket papírra vetettem, megtörtént a népszavazás. Nem örülök neki, hogy beteljesedtek jóslataim, rossz sejtelmeim. Pedig még rosszabbak lettek volna, ha tudom, – amit a hiányos információ miatt nem csak én, hanem talán még a hazai szavazók többsége sem tudott vagy nem tudatosított –, hogy nem csak egyszerű szótöbbség kell a nyeléshez, hanem a szavazásra jogosultak negyedrésszének „igenje”. (Egy hazai levelezőm, tanárember örömmel újságolta, hogy a jelek szerint az „igen”-szavazatok többségére lehet számítani. Hát meg is volt az egy százalékos többség, de kiderült, hogy ez csak a veszett fejsze nyele.)

Ha meggondoljuk, hajmeresztő hazardjáték volt belemenni egy ilyen ütközetbe, mindenáron ki kellett volna térni előle, mint Tomori „büszke vezérnek” is a mohácsi csata elől. Érthető Kasza Józsefnek, a vajdasági magyarok vezető politikusának haragja: le kellene mondaniuk azoknak, akik e szinte biztos kudarccal járó népszavazást megkockáztatták. Azt remélték tán, hogy ha a háborút elvesztették is a választásokon, most egy huszáros rajtaütéssel, az ellenfelet két népszerűtlen dilemma közé szorítva, csatát nyerhetnek? Egy minden hájjal megkent ellenféllel szemben, aki most megkönnyebbülten s nem titkolt kárörömmel leckézteti a csalódottakat, s hallani sem akar többé holmi kettős állampolgárságról. Hogyne, hisz az szavazati joggal ruházná föl az elcsatolt országrészek magyarjait, akiknek postán küldött voksei aligha a szocialista pártokat segítenék győzelemre a választásokon.

Végtelenül szomorú s egyben szégyenletes, hogy nemzetünk legnagyobb újabbkori tragédiáját: Trianont és annak áldozatait, a határokon kívülrekedt testvéreinket így keverik bele pártpolitikai belviszályokba. Az eredmény, a csalódáson kívül, helyzetük romlása. Ha valamin, akkor ezen lemerhetjük, hova süllyedtünk kurta másfél évtized alatt, mióta „ránkszakadt a szabadság”. Úgy látszik, nem tudunk élni vele. Így is értelmezhetjük Ady keserű kifakadását: *Nekünk Mohács kell.*

Az az érzésem, hogy az Orbán kormány a rendelkezésre álló négy évben nem szorgalmazta elég eréllyel a szomszédságban lakó és a nagyvilágban szétszórt magyarság szavazati jogának, kettős állampolgárságának megadását. Mi ötvenhatosok például csak elkedvetlenítő bürokratikus procedúrával „kaphattuk vissza” magyar állampolgárságunkat magyar útlevéllal megerősítve, még ha sohasem mondtunk is le róla. Holmi szavazati jognak pedig immár végképp búcsút mondhatunk.

KESERŰ SZÍVVEL

Keserű szívvel bizony mondom néktek,
Ti csonka-magyarok:
Az ország szíve, Magyarország szíve
Ma már a végeken dobog.
Hangos szóval hiába fogadkoztok:
Hogy „soha!” s „mindörökké!”
Az ország szíve, Magyarország szíve
Ott ver, hol Magyarország nincsen többé.

Bennünket összekalapált a bánat, -
Ti atomokra hulltok itten szét.
Egymást farkas-fogakkal tépítek,
Nektek nem volt a nagy lecke elég.
Amerre nézek: pártok, újra pártok,
És zászlók, amiket a szenvedély
Már előre a más vérébe mártott.

Keserű szívvel bizony mondom néktek,
Ti csonka-magyarok:
Az ország szíve, Magyarország szíve
Nem bennetek dobog.
Nem halljátok, mit üzennek a Végek?
Pártatlanul, politikátlanul,
Reménytelenül is miénk- a lélek!

Hangos szóval ne fogadkozzatok:
Hogy „soha!” s „mindörökké!”
Szétporlanak az arany szólamok
Iszapos durva röggé.
Térjete magatokba.
És próbáljatok önön-magatokhoz
És próbáljatok hozzánk méltók lenni...

Azután jertek minket visszavenni.

Reményik Sándor, 1924

EZ A NAP LEBUKOTT

Püspöki körlevél Erdélyből

Kedves Testvéreim!

Ismét mögöttünk egy esztendő, melynek folyamán, amint a megelőző években szintén voltak örömeink, bánataink. Álltunk sírva koporsó mellett, tekintettünk hálatelt örvendezéssel bölcsőre. Voltak sikereink és kudarcaink. Voltunk egészségesek és betegek. Egyéni és szűkebb közösségi gondjaink, örömeink mellett volt még egy oly esemény az elmúlt esztendőben, amely talán az idejét sem tudjuk, mióta hozta ismét ennyire közös nevezőre megosztott népünket. Az igazi Advent mellett mily sokan reménykedtünk abban a még életünkben bekövetkező, megvalósuló adventi beteljesülésben, melyért annyit imádkoztunk, és amelyben annyira mertünk bízni. Szerettük volna már most e földi létben átérezni, megélni és megtapasztalni hit és nemzettestvéreinkkel helyreálló közösségünk örömteljes áldását. Csodálkozással és Isten iránti hálával eltelt tapasztaltuk, hogy ez az esély még olyanokat is reménységteljes könyörgésre készítetett, akikre ez eddig nem igazán volt jellemző. Egyek voltunk a 84 év óta tartó várakozásban...

Vétkeztünk talán, amikor arra kértük a történelem Urát, hogy ne csak Ő, hanem az anyaország is nyújtsa felénk védő kart, és ölelje végre magához távolba szakadt gyermekeit? Felrótta-e nekünk Urunk, hogy csak kértünk és vakon reménykedtünk és imánkat nem azzal zártuk, hogy „mindazonáltal ne a mi akaratunk legyen meg, hanem a mi Atyánké”? Tusakodva kutatjuk, hogy a szomorú végkifejlettel, amely esetleg idővel hegesedő, de talán soha be nem gyógyuló sebként elkísér bennünket az újesztendőben is, mit üzen nekünk Isten? Mi ebben a figyelmeztetés? A hitelesítő tanulság?

Az erdélyi Sion nem érti, fel nem foghatja, milyen vírus fertőzte meg az egységes magyar nemzettudatot. Nem tudja feldolgozni és elhordozni azt, hogy amikor a gyógyulás lehetősége oly közel volt, saját vére követett el rajta önzésében, felelőtlenségében vagy félrevezettségében balgatag módon iszonyúan fájdalmas öncsonkítást, ellentmondva minden józan emberi elvárásnak. Azt biztosan tudhatjuk, hogy Isten egységben gondolkodik, mert az ő népe csakis egységben, Vele és egymással való közösségben maradhat meg a történelem viharában. Azt is tudjuk, hogy a szakadás az ember bűne, az egység viszont Isten csodája.

Szeretett Testvéreim! Ne engedjük, hogy a keserű gondolatok elkísérjenek bennünket az előttünk álló évben. Ne hagyjuk, hogy ez a fájdalmas arculcsapás eltávolítsa bennünket Atyánktól és anyaországi testvéreinktől, akik közül sokan szeretnek bennünket. Kós Károly csodálatos gondolataival oldjuk emberi szomorúságunkat, keserűségünket: „... esztendeje már, hogy szemünk nyugat felé néz. Láttuk, hogyan hanyatlott le ott a nap. Reménykedő, bízó, sóvárgó és fájó szemünk nézte, hogy a könnyünk csordult ki attól. Mert a nap csak haladt lefelé, hanyatlott egyre; eleinte lassan, aztán gyorsabban, végül lebukott és az égen csak a vérveres fellegek maradtak. Most már megdörzsölhetjük szemünket: Egyelőre nincsen tovább.

Ez a nap lebukott, ennek vége. És arcunkról letörölhetjük a könnyeket. Még a nyomukat is...” Ha kikönnyeztük magunkat, ha sikerült letörölni könnyeinket, akkor már hallhatjuk is Urunk áldott újévi üzenetét: „*hát elfeledkezhetik-e az anya gyermekéről, hogy ne könyörüljön méhe fián? Ha elfeledkeznének is ezek: én terólad el nem feledkezem*” (Ézs 49,15).

Az előttünk álló esztendőben hadd forduljunk újult lélekkel a történelem Ura felé, bánjuk meg bűneinket, kérjük őt, hogy Jézus Krisztusban emeljen fel tenyerére, készítsen jövőt számunkra, és az ő kegyelméből áldjon meg bennünket nemzetségről nemzetségre, örökön örökké!

Pap Géza

az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke,
Kolozsvár, 2004. december 8.



MI LESZ A JÖVŐJE?

Isten segedelmével és a számomra eddig ismeretlen Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség elöljáróinak jóvoltából 2004. november 4–16. között alkalmam nyílt az itteni gyülekezetekben szolgálni és új tapasztalatokkal gazdagodni. Öröm volt számomra egy ilyen távoli országban öntudatos magyar emberekkel találkozni, akik figyelemmel követik a kárpát-medencei viszonyokat is.

Még mielőtt oda mentem volna, megfogalmazódott bennem az a kérdés, hogy miben lehet új, és miben lehet más az ottani magyar közösségek egyházi élete? Látva a valós helyzetet, felvetődött bennem az a kérdés is: vajon mi lesz az egyház jövője, mi lesz a szerepe az elkövetkező időkben? Egyáltalán megmarad-e, szükség lesz-e rá, és ha igen, milyen formában? Az egyház jövőjét aggódva figyelők egyértelműen érzékelhetik, hogy elsodródhat, perifériára szorulhat. Sokunkat kísért az elvilágiasodás. Pedig most kellene egy olyan parancs felé fordulnunk, amit eddig nem tudott befogadni, teljesíteni a világ, de maga az egyház sem.

Bár csak ez volna az új évezred törvénye az egész világon: úgy szeress mást és akarj jót tenni, mint magadnak! Azt cselekedd mással, amint szeretnéd, hogy veled cselekedjenek!

Köszönet mégegyszer minden egyes gyülekezetnek a barátságos, meleg fogadtatásért, köszönöm, hogy lehetővé tették azt, hogy eljussak Svédországba. Jó volt itt lenni és új barátságokat kötni. Bízom abban, hogy az Úr ott ad célt és értelmet az ott levő magyaroknak, s minden hívő embernek, aki hazájától távol van.

Kívánom, hogy Isten áldása legyen életükön.

Áldott karácsonyt és boldog új esztendőt!

Sebestyen Ákos
segédlelkész, Kolozsvár

ELVÉGEZTETETT

Advent második vasárnapján, az Úr 2004. esztendejében Magyarország megszűnt anyaországnak lenni. S szinte magyarnak is. A magyarországi magyar nemzetiségű kisebbség a nemzetegyesítési népszavazáson vereséget szenvedett és végleg kisebbségben maradt. Azon a vasárnapon az istenadta olyan döntést hozott, hogy nem kíván velünk együvé tartozó lenni, egységes nemzetté válni, marad magának, marad olyannak, amilyenné az ezért felelősök tették. A szocialista nemzetköziség (amivé válik holnapra a világ) felkent papjai, a maguk is arcuk- és hitükvesztett janicsárok, akik alig várják, hogy eltűnhessenek az erőszakosan globalizáló világ nagy, sötét bendőjében. A közel másfél millió nemmel szavazó – tudta-e vagy sem, hogy mit cselekszik – önként adta fel önazonosságát. De ötmillió távol maradó ember hová lett?

Otthon maradt, vagy a rendes "napival" volt elfoglalva: reggel az ABC-ből a kis üveg feles, kísérőnek egy sör, számolgatás, mennyi maradt, elég lesz-e még egyre, esetleg délben – és ezzel kész. Eddig tart a jövő. A következő felesig. Ezt művelték vele. Ezt művelték ezzel az ötmilliónyi hatalmas fekete lyukkal. Kimosták az agyát, helyébe betápláltak néhány számot, s adnak mellé néhány forintot, amit egyre inkább reszkető kézzel, magaféltéssel morzsolgat az ujjai között. Mennyire elég? Ennyire: a semmire. Csak ő ezt nem tudhatja, mert közel fél évszázada helyette gondolkodnak, döntenek a szociális érzékenység ideológusai. Akik a nép nevében bankárok, milliárdosok, sőt patrióták is. A sötétség, amely itt honol fölöttünk, mindinkább elborítja az eget a földnek ezen a valamikor Isten áldotta részén, amit Szent István óta advent második vasárnapjáig a magyarok országának hihettünk.

Wass Alberttel üzenem: ne féljete! Kárpátalján, Felvidéken, Délvidéken, Erdélyben és Muraközben él még a magyar! Ha nagyon belefáradtok a számlálgatásba, az igenek és a nemek latolgatásába, s egy pillanatban erőt vesz rajtatok a gyengeség, és látni akarjátok a hegyeket és völgyeket, a havasi legelőket és a szűnyogmarta láposokat, az agyagos suvadékokat és a fenyő borította oldalakat, ahol a patak mentén, a moha között hiribgomba terem, a tisztáson nyájak bújnak össze a barnamedve fenyegetésére, s úgy szeptember végén, éjfél előtt, szarvasbögés harsan az éjszakában, mondom, ha jönni akartok, mi itt le-

szünk. Itt, a házammal szemben, ebből a földből buggyan elő a Kis-Küküllő – itt még szelíd csermely –, ebből a forrásból mindig lehet meríteni! Ezt üzenjük nektek innen, Gyergyószentmiklósról, Lendváról, Beregszászról, Pozsonyból, Szabadkáról és Eszékről: továbbra is várunk, gyertek erősödni. Ti szegények.

Orbán Ferenc

forrás: Magyar Szó, Délvidék

VISSZAADJÁK IGAZOLVÁNYUKAT

Erdély-szerte elterjedt a hír, hogy sokan szándékoznak visszaadni a magyar igazolványt, mert így akarják kifejezni csalódottságukat a vasárnapi népszavazás miatt, a Székelyföldön pedig egyre többen jelzik, hogy nem szívesen látják a Magyarországról érkezetteket.

Székelyföldön radikális formát öltött az elégedetlenség. A romániai magyar sajtó számos esetet említ, amely az ottaniak csalódottságáról tanúskodik. A G. elnevezésű, egyik leglátogatottabb székelyudvarhelyi kávézó ajtaján az olvasható: "Magyar állampolgárokat nem szolgálunk ki!". Csíkszeredában sokan azt kérdezik, hogyan jönnek majd a magyarországiak a csíksomlyói pünkösdi búcsúra. Gyergyószentmiklóson a város búcsús szentmiséjén a környékbeli falvakból keresztalják-kal érkező több mint négyezres körmenetben az eddigi gyakorlattól eltérően nem viték a piros-fehér-zöld zászlót. A római katolikus plébánián a hívek kérésére bevetették a magyar lobogót. A tömeg tizenöt éve először nem énekelte el a Himnuszt. Erdővidéki és csíki falvakban némelyek elkese-redésükben arra készülnek, hogy betörnek majd a magyar rendszámú autók ablakait. Azt is tervezik, hogy a magyar zászlókat összetekerik, és csak a székely lobogók maradnak kinn.

Forrás: DUNA-TV

HA LESZ MÉG KIVEL

Menteni a menthetőt, talán magyarázni a felfoghatatlant, ezt próbálom meg. Elmondani azt, hogy mi „szabadon élő” anyaországiak kevesebbet tudunk magyarságból, történelemből, mit Ti, határon kívül rekedtek. Kevesebbet tudunk, mert otthon, az Anyaországban természetes volt, hogy

azok vagyunk, akik. Nem volt kitől elhatárolódnunk olyan alapon, hogy mi mások, magyarok vagyunk. Teher alatt nő a pálma – szokták mondani –, de a mi magyarságunkat nem nyomta teher, ami erősítette volna. Nem kellett érte megküzdeni, nem kellett fogcsikorgatva, könnyekkel küszködve megfogadnunk, hogy azért teszünk meg valamit, mert mi magyarok vagyunk, mások, mint a többségi környezet.

Bezzeg más volt még dédnagyapám korában. K. und K. tábornok volt az első világháború idején, s amikor a román csapatok bevonultak, őt is kihallgatták:

- Neve?
- Strinovich Jenő.
- Nemzetisége?
- Ungurr – sziszigte románul.
- Két „r”-rel?
- Nem, hárrrommal!!

Amikor én iskolába jártam, 1968 és 1980 között, a Trianoni Békeszerződésről egy vagy két bekezdésben emlékeztek meg történelemkönyveink. Hannibálról, Nagy Sándorról, a spártai harcosokról, Napóleon hadjáratairól és a hős szovjet nép harcáról többet tudtunk, mint saját megnyomorításunkról. Nemzedékek nőttek fel úgy, hogy tanáraik elszámoltak volna nekik arról, hova lett Mátyás Magyarország, hogy miért áll szobra Kolozsváron, hogy miért élt Csák Máté, Zrínyi Miklós, Gábor Áron a mai határokon túl. Nem magyarázták el, hogy a déli harangszónak mi köze van a jugoszláv fővároshoz (!), Belgrádhhoz, az egykori magyar Nándorfehérvárhoz.

Tudatlanul nőttek fel generációk. És ezek a generációk ma az ország vezetésébe kerültek, egy részük sikeres vállalkozó, menő üzletember. Ezért jutottunk ide a népszavazással. Irrendenta-nacionalista-sovinizta volt, aki Trianont emlegette, kulák és burzsuj népellenesség az, aki a múltat viszasírta, s ha azonnal nem ítelt felette a népbíróság, "megúszhatta" néhány évnyi internálással Recsken.

Választópolgárok millió nőttek fel a szocialista városok lakótelepein (rabszolgatelepeink) gyökértelenül, a falu hagyományokat megtartó közösségéből kiszakítva, múltjukat feledve úgy, hogy csak a foci-meccsen hallhatták a Himnuszt. Választópolgárok millióinak fejéből mosták ki a nemzetközi munkásosztályhoz való tartozás demagógiájával, hogy magyarnak születtek. Híreket kaptunk naponta a hős vietnami nép harcáról az amerikai megszállókkal szemben, de azt soha senki nem mondta, hogy a székelyek magyarok. Tud-

tuk, hogy Castro „fidel-ni” jön Magyarországra, de hogy a Felvidéken magyarul beszélnek, nem tanították meg. Elmondták, hogy Tito, a hős Partizán népeket kovácsolt egybe, de azt nem, hogy ennek magyarok is az „élvezői”. Ha pedig valahol mégiscsak kiderült, hogy magyarok is laknak a hős Szovjetunióban, azonnal tudatták velünk, hogy ők (is) boldogan léptek be a kolhozokba és örömmel tanulják az orosz, mert így a világ első szocialista országának minden proletárjával meg tudják érteni magukat.

S ne felejtjük el, hogy a „nép” nagyszerű fiainak gyermekei kerültek vezető pozíciókba, akik minden „úri huncutságnak” ellene voltak, akik az új rend érdekében igyekeztek minden hagyományt és a „múltat végképp eltörölni” – magyarságunkkal, nemzeti hagyományainkkal, emlékeinkkel együtt.

„Tinálatok” a március 15-e, ha szívek legmélyén is, suttogva is, de az Március 15-e volt. „Minálunk” Forradalmi Ifjúsági Napok voltak: egybemosva a Forradalom és Szabadságharc, a március 21-ei Tanácsköztársaság „dicsőséges 133 napjával” és április 4-ével, „hazánk felszabadulásával”, amikor a Vörös Hadsereg Battonyától Nemesmedvesig harcolt a nácik ellen...

Csalódtatok bennünk. És mit szólunk mi, akik elmentünk szavazni? Mi is csalódtunk – az otthon maradottakban. Az érdektelenségre nem mentség, de magyarázat, – milyen keserű magyarázat! –, hogy tudatlanok. Nem attól magyar egy magyar, mert annak született, hanem attól, hogy megtanították magyarnak lenni. Akik otthon maradtak, akik miatt Székelyudvarhelyen nem szolgálnak ki magyar állampolgárokat az étteremben, akik miatt nem éneklük többet a Himnuszt magyar templomokban, azokat nem tanították, nem tanítottuk meg magyarnak lenni. Nem többnek, nem okosabbnak, nem erősebbnek, nem nagyobbak és nagyképebbnek, de nem is kevesebbnek, meghunyászkodóbbnak, búskomorabbnak és elhagyatottabbnak lenni a többi nemzet fiainál, hanem „csak” magyaroknak lenni.

Az érvénytelennek mondott népszavazáson az IGEN-ek voltak többségben. Tehát igenis vannak olyanok, akik el tudják énekelni a Himnuszt, akik tudják mit jelent Trianon. És félreértés ne essék: nekünk, magyarországi magyaroknak, akik IGEN-nel szavaztunk, nincs Anyaországunk. Ha a saját államunktól, a saját hazánktól, a saját Apánktól pofont kapunk, nincs Anya-

országunk, akire gondolva álomra hajhatnánk a fejünket. Csak testvéreink vannak Árva vára tövében és Lőcsén. Ha erőre van szükségünk, nem fordulhatunk semmilyen Anya-, vagy Mostoha-anyaországhoz, hanem elzarándokolunk a Vereckei-hágóhoz. És Veletek énekeljük a Himnuszt Csíksomlyón és a Farkas utcában, és betérünk a székeludvarhelyi vendéglőbe túrós puliszkát enni, elraktározni az ízeit az itthoni keserű napokra.

...Ha lesz még kivel hittel énekelni a Himnuszt és ha magyar állampolgárok létere kapunk még puliszkát Székelyudvarhelyen.

Mert úgy hallom, elkeseredésekben nem akarjátok többé a Himnuszt énekelni és magyar a magyarnak nem akar többé puliszkát adni. S ezzel teljesedik be a „gaz Merániak” szennyes és gyilkos, anya- és testvérmegtagadó terve, ha sikerül bennünket, az IGEN-t akarókat, a testvérré válni akarókat egymás ellen fordítani. Ha sikerül meggyűlöltetni egymással minket, ha sikerül testvérgyilkosokká tenni bennünket.

„Nincs olyan sötétség, amit egyetlen gyertyafény el nem oszlathat.” Ne hagyjuk, hogy a szeretet, az egymásba vetett hit apró gyertyáit mindenféle jöttmentek szelle elfújja!

„Mindennek rendelt ideje van és rendelt ideje van az Ég alatt minden akaratnak”.

Zábó András

Svédország, 2004 december 8.

GRATULÁLOK A GYŐZELMÜKHÖZ

Mindannyian éreztük, ha nem is akaruk tudomásul venni, hogy a mi nagy családuk, a mi nemzetünk beteg. December ötödike szétválasztotta az egészséges és a beteg részeket.

Nem hittem a szememnek, mikor a televízióban láttam, hogy a kormánypártok képviselői győzelemről beszélnek. Végül is kit győztek le? A saját népüket! Ezzel a „győzelemmel” örök szegényt hoztak önmagukra!

Legyőztek engem, a szelíden kopogtató határon túlit, és a gondjaimra bízott gyermekeket, akiket azért nevelek, oktatok összekoldult pénzből, hogy szomszédaimkal békében élő jó magyar emberek legyenek itthon, Erdélyben.



Legyőzték azt a kislányt, akit a napokban fogadtam be, 16 évesen, és most tanul kanállal enni, mert ahogy ő mondja, még soha nem evett levest.

Legyőzték azt a moldvai csángó falut, melyről a román tanárnő azt mondta cinikusan, hogy a huszonnégy év alatt, mióta ő ott tanít, egyetlen gyerek sem ment kilencedik osztályba, mert buták azok az emberek. Valóban, az egyszerű nép között járva azt látom, hogy a kisebbségi sors, a sanyarú élet bennünket, határon túli embereket elnyomorított, nagyon sokan isznak, és más súlyos bűnök áldozataivá válnak, mert jaj a legyőzötteknek. És most megértük, hogy a dicsőségesen uralkodó magyar kormány is legyőzött bennünket.

Én nagyon szégyellném, ha az engem megölelni akaró gyermekeimet egymás torkának ugrasztanám, majd diadalmasan legyőzném őket. Nagyon szégyelleném magamat, ha a gyerekeknek azt mondanám, hogy nézzétek, ti nagyobbak, a kicsik meg akarják enni a kenyereteket, verjétek szét közöttük. Minden erkölcsi felelősség az uszító, riogató karmesteré, a kormányé.

Ezeknek a leszegényedett, megtört határon túli magyaroknak volt hazájuk, ezeknek az embereknek az ősei adójukkal, munkájukkal Budapesten Országházat építettek, egy csodaszép Parlamentet, melyben most őket legyőzték, elutasítják. Van egy ötletem: Vas megyét jó lenne privatizálni az osztrákoknak, s mindenkinek akkor adhatnak 20.000 forintot, és egy feketeszegélyű zsebkendőt a nemzeti érzelműeknek.

Mit mondjak még? Gratulálok a győzelmükhöz a kormánypártoknak, és konok székelységgel kijelentem, hogy amíg ők saját népük ellen uszítanak és „győzedelmeskednek”, én árváim nevében nem kérek, és nem is fogok elfogadni tőlük egyetlen vasat sem. Ha már becsületük nincs, akkor a pénzük tegye őket boldoggá!

A jobb jövőben bízó lélekkel,

Böjte Csaba ferencrendi szerzetes

Déva, 2004. december 7.

IGEN-MAGYAROK NEM-MAGYAROK

Szokjuk az új közbeszédet. Mindannyian tudjuk, halottas háznál, baleseteknél, nagy traumák esetén megváltozik a szavak jelentősége, bizonyos fogalmak ezentúl mást jelentenek, néhány szó örökös tabu alatt marad. Új fogalmak születnek és találják meg helyüket. Mindaddig, ha valaki a Székelyföldön csak úgy egyszerűen „magyarokat” emlegetett, mindenki úgy értette: magyarországiak.

Nem mintha a székelyek maguk nem lennének magyarok, csak ők némi göggel még annál is jobbnak tartják magukat.

És joggal, bizony hogy joggal. Mert lám, kiderült, hogy a magyarországi nem egyértelműen „magyar”. Mert kiderült, hogy a szó hagyományos értelmében, miszerint magyarnak lenni vállalás kérdése: Magyarországon alig másfél millió magyar ember akadt. Ami valamivel kevesebb annál, amennyi Erdélyben van. És mivel a székelyeknek még a kitagadót is rossz szul esik kitagadni magyarságából – mert ilyen befogadók vagyunk mi, konzervatívok! –, új fogalmak születtek, az *igen-magyarok* és *nem-magyarok* fogalma, ahol az igen-magyaroknak a szemük rebbenését is értjük, szó nélkül is kezet szorítunk velük, a nem-magyarokkal pedig errefele talán a Lloyd's sem kötne biztosítást, megvetik őket, és utálják, akár Petőfi a kukoricagöldönt. Mert tényleg, milyen ember az, aki télvíz idején kizárja testvérét a házból, hogy egyedül ehesse meg az ünnepi vacsorát?

Szokjuk az új közbeszédet, ami tulajdonképpen nem is annyira új, hiszen lám, már Széchenyi megmondta: „Újra kell magyarosítani a magyart”. És erősen úgy tűnik, százötven évvel ezelőtt nem végeztek teljes munkát, maradt még bőven magyarosítani való magyar. Ezt a munkát pedig nekünk magunknak kell elvégezni, nekünk, határokon – és a 48,45 százalék esetében a szíveken – kívülre rekesztett magyaroknak. Mert ezek után már csak bennünk maradt annyi erő, önbizalom és akarat, hogy felemelkedjünk a padlóról. Kezet nyújtunk majd azoknak is, akiknek eltörték a gerincét, s akik estükben magukkal rántottak bennünket.

A mi szerencsénk, határon túli magyaroké: hogy edzésben vagyunk. Aki nyolcvan éven át edződött a bizánci és szláv praktikák széles skálájának esz-

köztárán, egy-két árulásra már fel sem szisszen. Mit nekünk egy-két hazaáruló? Mit nekünk 48,45 százaléknyi NEM? És mit nekünk egy családon belül elcsattant pofon? Katonadolog, potomság. Túléljük ezt is.

Azzal az optimizmussal éljük túl, amellyel ezredév előtt székely őseink valahol Kijev alatt Árpád vezér seregeihez csatlakoztak. Pedig az a csatlakozás is belekerülhetett úgy jurtánként legalább két marhába – hiszen a csatába indulókat is etetni kellett. Ha akkor népszavaznak, meglehet, azóta is Kijev alatt rostokol a magyarság. De hát akkor még magyarok vezették a magyart. És lesz ez még így. Mi, továbbra is hazátlannak tartott magyarok, változatlanul hisszük ezt. Ezért mondjuk azoknak, akik elmentek és igennel szavaztak a Nemzetre, hogy fel a fejfel. Kibírtunk már néhány csatavesztést, s itt, a mindenkori Csígle mezején átvészeltünk néhány nemzethalált.

Csak annyit kell észben tartani, hogy a jöttmentek jönnek-mennek. Mi maradunk. És biztatunk benneteket, otthon élők, hogy ne csüggedjete. Tudjuk, ez most számotokra nehezebb. Hiszen nem nekünk kell együtt élni azokkal, akik falatban mérik az embert. Nem nekünk kell nap mint nap szembenézni és kezet fogni azokkal, akik bitorolják az országot és a nemzet nevét.

Mi jól vagyunk. Kitartunk. Szokjuk az új közbeszédet a régi viszonyok között, de bárhogyan is vélekedünk róla: „magyar” szavunkban mindig ott lesz a semmivel össze nem téveszthető melegség.

Mert az ember csak a barátait válthatja meg, rokonait nem.

György Attila

Forrás: Magyar Nemzet

SZÉKELY NEMZETI TANÁCS



BOZGOR* MARADOK

Egy székelyföldi fiatal pár már a nyolcvanas évek legelején kiszökött Magyarországra, közel húsz esztendeje megvan az állampolgárságuk is. Beilleszkedtek a helyiek közé, jól keresnek, viszonylag jól élnek. „Magyarokká” lettek. Történt, hogy a kettős állampolgárságért kiírt népszavazás előtti időszakban ez a fiatal pár hazlátogatott Székelyföldre.

Ritkán jöttek, és keveset maradtak, részint azért, mert kevés szabadságuk volt, részint mert már nem érezték olyan jól magukat; az elesettséget, az előregedő falvakat látva rossz hangulat vett erőt rajtuk. Ezúttal is mindössze három napocsára jöttek, futtában végiglátogatták a szülőket, rokonokat, apró ajándékokkal lepték meg őket, amint ez illik, s amivel bizonyíthatták, van mit aprítaniuk a tejbe.

Egyik rokon, miután elég látványosan kiörvendezte magát az ajándékok láttán, vette magának a bátorságot, hogy megkérdezze az önbizalommal bőven megáldott, sztárallűröket csillogtató, „magyarrá” lett (fiatal)embertől, hogyan voksol a közelgő referendumon. A megkérdezett összevonta szemöldökét, majd rövid habozás után kinyögte, nemmel, s azzal máris ontani kezdte az érveket, hogy a magyar társadalom nincs felkészülve anyagilag, hogy így meg úgy. A hallgatóság megdöbben. Párja ugyan megpróbálta menteni a menthetőt, elsütve a viccet, hogy férje vélhetőleg nem akarja, hogy az anyósa a nyakára telepedjen, de még így is hamarabb kellett távozniuk a rámenős rokontól, mint ahogy gondolták, vagy illett volna.

Amikor a történetet meghallottam, arra gondoltam, ha ez az ára a „magyarrá” válásnak, én inkább megmaradok bozgor-nak, zokszó nélkül.

Zsidó Ferenc

Forrás: Krónika

[*Bozgor (szláv „bez gorod”) = hazátlan; a románok által az erdélyi magyarokra alkalmazott csúfnév. Szerk. megjegyz.]

Isten az első napon megteremté a Székelyföldet. Körülnézett, s látván, hogy az milyen szép és jó, kedvet kapott hozzá, s megteremtette mellé a világot is.

(Az Erdély.ma hírlevél „humoros” jelmondata.)

Tóth Károly Antal

Globálisan fényes jövőnk jeleiről

Fülöp Géának a globalizációval kapcsolatos előadásom szövegéhez¹ fűzött észrevételei² meggyőztek arról, hogy az igazságra szomjas olvasó nem nélkülözheti a kézzel foghatóbb érveket állításaim indoklásához. Igaz ugyan, hogy a világunk egységesítésére irányuló mai törekvések jellegzetességeit nem én fedeztem fel, a magam hozzájárulása inkább a szándékosan is provokált erkölcsi romlás hatalmi eszközként való felhasználására vonatkozott. Sajnálatos, hogy F. G. kevésbé érinti ez utóbbi vonatkozásokat, de – különösen, hogy a dolgok összefüggnek – a problémakör jelenségszintjén történő tisztázások sem hiábavalóak.

A Fülöp Géza vitairatából kiemelt fontosabb megjegyzéseket idézőjelbe tettem, és dőlt betűkkel fejezetcímekként használok, hogy röviden, de rendre megválaszoljam őket. Vitatható tartalmú szövegeinek sajnos csak egy részét tárgyalhatjuk egy ilyen visszafogott terjedelmű írás keretében.

„hogyan lehet, hogy... két ember... annyira gyökeresen különbözőképpen éli meg korunk alapvető folyamatait”

Fülöp Géza úgy véli, hogy mindketten (ő is és én is) ugyanazt akarjuk: „Egy olyan társadalmat, amely valamennyire igazságos, élhető életet biztosít tagjainak, és vannak alapvető értékek, amelyeket fontosnak, talán éppen szentnek tart. És egyformán bízunk benne, hogy a magyarság, saját kultúrájával, nemcsak fennmarad, hanem fejlődik és virágzik.” Csodálkozik, hogy ennek ellenére másként ítéljük meg a világ mai helyzetét. A csodálkozása akkor lenne indokolt, ha a világtrend valóban az általa megfogalmazott vágyaink megvalósulása felé mutatna. De nem ezt teszi. Mivel F. G. számára a vitacikkét kiváltó írásomból (no meg a valóság általa észlelt elemeiből) ez nem derült ki, gyürkőzzünk most újra neki. Megéri, hiszen a dolgok tisztázása – különösen a létünket érintőké – sohasem lehet érdektelen.

„én nem hiszek a Globalizációban... nem hiszem, hogy ez egy minőségileg különböző jelenség az utóbbi évszázadokhoz képest”

A pénzmozgások és -manipulációk szinte korlátlan, mert a nemzetgazdaságok által korlátozhatatlanná vált szabadsága bizony alapvetően új helyzetet hozott létre, még ha Fülöp Géza ezt nem hiszi is. Eddig a pénz hatalma és a politika hatalma összefonódva is párhuzamosan működött, és kölcsönös egymásra hatásuk némi egyensúlyt tudott köztük teremteni. Ma a pénz egyeduralkodó lett az emberiség életében, a politika a legtöbb országban csak a másodhegedűs, a kiszolgáló szerepét tölti be. A pénz maga lett a hatalom. Másként szólva: a pénz birtokosai döntenek a társadalmak alapvető kérdéseiben is. Ezért az úgynevezett „demokrácia” kirakati kellékből bohózzattá süllyedt.

A jelenséget illusztráljuk egy svédországi példával.

A Scania cég 2001-ben elhatározta, hogy felszámolja a harminc éve működő katrineholmi buszgyártó üzemét. Úgy tervezte, hogy – mint mondták: munkahely-szervezési előnyök miatt – az egészet a konszern södertäljei fellegvárába költözteti. A megdöbbenést keltő hírre a kormány Tage G. Petersont, a több ízben különböző miniszteri posztokat is betöltött tapasztalt szociáldemok-

rata politikust küldte ki a helyzet megvizsgálására. A megbeszélések eredménytelennek bizonyultak; erről ő úgy nyilatkozott, hogy ez vereséget jelent minden résztvevő számára, beleértve a szakszervezeteket is.³

Göran Persson miniszterelnök nemsokára ellátogatott szülővárosába, Katrineholmába. Felháborodottan kommentálta a Scania „igazságtalan és nehezen megmagyarázható” döntését, és megjegyezte: „A Katrineholm elleni álnokságot nem borítja majd feledés.” Egy sajtóértekezleten ez utóbbi kijelentéséről azt mondta: „A Scania egy olyan vállalat, amely több összefüggésben is különböző társadalmi támogatásformákat igényel.” Leif Östling, a Scania konszern vezérigazgatója, a Wallenberg-birodalom egyik közismert hangadója, egy – a helyettese által is aláírt – háromoldalas levélben kérte ki magának a miniszterelnök általa fenyegetőnek nyilvánított szavait, melyek tartalma számára azt jelentette, hogy politikai szankciók várhatók a vállalat és annak vezetői ellen. Magyarázatot követelt a miniszterelnöktől. Úgy látszik – mondta –, hogy a cég részéről Thage G. Petersonnak átadott információk nem jutottak el Göran Perssonhoz, vagy pedig az teljesen eltekintett tőlük. Szerinte Peterson azt nyilatkozta, hogy „elégedett a kapott információkkal, azokat elégségeseknek tartja” és ezzel kapcsolatban jelentést kellett volna tennie a miniszterelnöknek.⁴

Az utóbbi évek változásai ott rejlenek ebben a konfliktusban. Ezelőtt tizenöt-husz évvel valamely vállalat vezérigazgatója, bármily gazdag és befolyásos lett volna is, nem mert volna ilyen impertinens hangvételű levéllel fordulni országának miniszterelnökéhez. Különösen, hogy Östling ráadásul *nem mondott igazat*, amikor Thage G. Peterson vizsgálódásainak az eredményét jellemezte, ahogy ez az utóbbinak a sajtóból már idézett februári értékeléséből is kiderült.

Östling levelére Thage G. Peterson felháborodott válasza következett.⁵ Mint írta, valótlán Östlingnek az az állítása, amely szerint ő elfogadta volna a Scania vezetőségének a buszgyártás elköltöztetésére vonatkozó szakmai érveit. Ellenkezőleg, azokat megalapozatlanoknak tartotta, helyzetmegoldó javaslatokra pedig csak visszautasító válaszokat kapott. Vagyis a Scania fittyet hányt a kormány érveire.

Levelében Thage G. Peterson megállapítja: „...drámai változás történt a gazdasági élet viszonyaiban az utóbbi tizenöt esztendő alatt... Új jelenség, hogy a vállalatok semmibe veszik Svédország kormányának a véleményét... Úgy tűnik, ma a tőke és a részvényesek rendelkeznek minden hatalommal, az alkalmazottak szava pedig semmit nem számít.”

Igen érdekes az, ami végül is történt. A Scania 2003 szeptemberében úgy döntött, hogy ez év (2004) tavaszán a buszgyártást Katrineholmából az észak-lengyelországi Slupsk városába költözteti, de a munka nélkül maradt svédországi alkalmazottaknak södertäljei állást ajánlott fel. Hetven százalékuk vállalta a költözködést.⁶ A svéd kormány tagjai tudomásom szerint nem nyilvánítottak véleményt az ügyletről. Vajon miért?

David C. Korten sokat látott amerikai gazdasági szakember. A Scania kapcsán elmondottak jobb megértéséhez hozzásegít egy

tőle vett idézet: „A gazdasági globalizáció kiveszi a hatalmat a közjóért felelős kormányok kezéből, és egy maroknyi tőkés társaság és pénzügyi intézmény kezébe juttatja, melyeket egyetlen kényszerítő erő mozgat – a rövidtávú pénzbeli nyereségre való törekvés. Ez hatalmas gazdasági és politikai hatalmat összpontosított a kisszámú elit kezében, akiknek abszolút részesedése a természeti erőforrások csökkenő közös készletének termékeiből jelentős mértékben továbbra is egyre nő, s így megerősíti őket abban, hogy a rendszer tökéletesen jól működik.”⁷

„szerintem a globalizációnak nincs célja, mert az nem egy öntudattal rendelkező valami”

A globalizáció egy folyamat, és minden folyamatnak bizony célja van, noha öntudattal csak azok rendelkeznek, akiknek érdeke a folyamat kiteljesedése. A nyelvészek tudják: a nyelveket (nem csak a miénket) az jellemzi, hogy a folyamatokat cselekvésként értelmezik, és „megszemélyesítik” mindazt, ami így értelmezhető.⁸ De ettől a globalizáció még nem lesz személy, ezért nagybetűvel írni is felesleges.

„nem hiszek a nagybetűs Globalizációban... nem hiszem, hogy létezik, mert szerintem nem létezhet, egy olyan hatalmas, annyira jól felszerelt, annyira lehetetlenül intelligens, információval jól ellátott embercsoport, aki egy ilyen folyamatot irányítani tudna”

Kétségtelenül naivitás lenne azt képzelni, hogy egy társadalmat a folyamatok részleteinek aprólékos kézi vezérlésével a kívánt irányba lehetne terelni. A Brit Birodalmat – amely szinte a fél világra kiterjedt – sem így irányították, ennek ellenére közös lényegi jegyeket viselt, a helyi eltérésekkel együtt is egységes működésű képződmény volt. De hiszen már régen felfedezték, hogy a hatalom a szabályozók szabályozásával tudja a legkényelmesebben elérni a céljait.

Mivel e kérdéseknek távolról sem vagyok szakértője, David C. Korten után ismét nálamnál okosabbak véleményéhez folyamodom. Woodrow Wilson, az Egyesült Államok 28. elnöke, ugyanakkor történész és egyetemi tanár, 1916-ban így fogalmazta meg a véleményét Amerika pénzügyi-gazdasági helyzetéről:

„Ezt a nagy ipari nemzetet most már a pénzhitel rendszere ellenőrzi. A hitelek nyújtása központosítva lett. Ezáltal az ország növekedése és valamennyi tevékenység ellenőrzése néhány ember kezébe ment át. A legrosszabb uralom alá kerültünk, kormányzatunk egyike a civilizált világ leginkább ellenőrzött és dominált kormányzatának. Ez a kormány többé nem a választók szabad döntésének, hanem befolyásos csoportok véleményének és kényszerének megfelelően cselekszik.”

Négy évvel később ezt nyilatkozta: „Az Egyesült Államok kereskedelmének és iparának még a legnagyobbjai is félnek valakitől, félnek valamitől. Tudják, hogy létezik valahol egy hatalom, amely olyan szervezett, kifinomult és mindenre figyelő, olyan összefonódott és mindent átható, hogy jobban teszik, ha nem beszélnek hangosan, amikor elítélőleg nyilatkoznak róla.”

Carroll Quigley több amerikai egyetem professzora volt. Közismert amerikai politikusok tanultak nála; Henry Kissinger is úgy hivatkozik rá írásaiban, mint szaktekintélyre. A *Tragédia és remény* című, 1966-ban megjelent könyvében a pénzvagyton tulajdonosai nemzetközi hálózatának céljáról ezt mondja: „...ez nem kevesebb, mint létrehozni a pénzügyi ellenőrzés olyan magánkéz-

ben lévő világrendszerét, amely képes uralni valamennyi ország politikai rendszerét és a világgazdaság egészét. Ezt a rendszert a világ központi bankjai feudális módon kontrollálnák összhangban azokkal a titkos megállapodásokkal, amelyeket a rendszeresen tartott magántalálkozókon és konferenciákon elfogadnak...”⁹

A kétpólusú világ lebontása óta a politika önálló működésének a lehetőségei tovább szűkültek. A pénz világa teljesen szabad utat nyert az általa megálmodott „új gazdasági világrend” uralmának megvalósítása felé. Az emberiség ezt úgy tudná megakadályozni, ha sikerülne megváltoztatni a társadalom szabályozóit, például eltörölni és igaziakkal helyettesíteni a pénz korlátlan szabadságát, valamint az erkölcstelen életre ösztönzést lehetővé tevő emberellenes törvényeket. Ehhez viszont az kellene, hogy a politikusok ki tudjanak mászni a pénz tulajdonosainak a mellényzsebéből.

„az ellen nincs kifogásom, hogy a nyugdíjbefizetésemet kezelő pénzintézet évről évre magasabb életszínvonalat ígér a majdan elkövetkező évtizedekre”

Az ígéretekkel lehet, hogy nincsen baj, de a megvalósíthatóságuk valószínűségével igen. A hagyományos nyugdíjrendszert lassan világszerte (nyilván globalizációs nyomásra) felváltó nyugdíjbiztosítás az erre a célra befizetett pénzt gyakorlatilag a tőzsdére bízta. Látszólag ez is a nagy szabadság birodalma: mindenki maga döntheti el, milyen pénzalapokba vagy részvényekbe kívánja fektetni a nyugalmas öregkorának biztosítására szánt összegeket. A letét helyét menet közben tetszés szerint változtathatja az ember, ezért az jár jól, aki tőzsdespekulánsi képességeket fedez fel magában. Svédországban ez a nyugdíjképzés alapja az 1954 után születettek számára.

Mivel – szerencsémre – jóval előbb születtem, ezért az én svéd nyugdíjamat nagyrészt még a régi rendszer szerint számolják majd. Néhány esztendő munkaviszonyom befizetési viszont már az új módi szerint történtek. Mióta betegnyugdíjas vagyok, minden évben egyszer értesítenek, hogy az így befizetett összeg az előző értesítés óta mennyivel csökkent. Gondolom, egészen elfogy, mire az „igazi” nyugdíjat megkapom.

Lehet, hogy Fülöp Géza kivétel, de a mai nyugdíjbiztosítási rendszer az embereket – még ha esetleg nem veszik is észre – a legnagyobb fokú bizonytalanságba sodorta, hiszen egy gazdasági válság egyszerűen elsöpörheti azt, ami nyugdíjas éveikben a megélhetésüket biztosíthatná. A probléma mások figyelmét sem kerülte el. Megtekintésre ajánlom a svédországi ipari alkalmazottak szakszervezete lapjának (a *siftidningen*nek) 2000. decemberi számában megjelent karikatúrát. [Lásd a következő oldalon. Szerk.]

„a globalizáció egy másik és szinte mindig csak negatív színben lefestett alapeleme a munkahelyek költöztetése”

Egy üzem külföldre költöztetése például az elbocsátott svédországi munkások, valamint a hazafias érzésű svéd emberek számára (minden agymosás ellenére azért még vannak ilyenek) egyértelműen negatív történés. Emberbaráti szempontból természetesen pozitív, ha azokra gondolunk, akik a célországban ezáltal jutnak munkához. Úgy is tekinthetjük, hogy a gazdagabb fizet így a szegény jobb sorba jutásáért. Lényegében azt is mondhatjuk, hogy ezáltal csökken a világban a gazdasági egyenlőtlenség.

A dolog pontosabb megítélése érdekében hallgassuk meg, mit mond Leif Östling, a Scania konszern vezérigazgatója a katri-

neholmi gyár Lengyelországba költöztetésének okairól. Ezúttal arról is szólt, hogy Oscarshamnban, ahol a teherautó kabinjainak a gyártását összpontosították, leépítések várhatók, mert ott „kissé túl sok alkalmazottunk van az optimális számhoz képest”. „Az autóbuszok és a kamionok kabinjainak gyártása munkaigényes tevékenység, ahol a munkaerő költségének nagy hatása van a nyereségre”. Ezért „a legolcsóbb helyszínt kell megtalálnunk” előállításuk számára. Ezért lehetséges, hogy a kabinyár is Lengyelországba kerül. Amennyiben a fizetési költségek – „talán az EU-tagságuk következtében” – ott is növekedni fognak, az üzemet „tovább költöztetjük”. „Még keletebbre ott van Ukrajna és Oroszország, amelyek alacsony költségű országok.”¹⁰

Igy lesz a Scania nyereségvágya jövedelemképző tényező előbb a lengyelek, majd az ukránok és az oroszok számára.

Fülöp Géza szerint a vendégország részére a gyár odatelepítése a munkaerő foglalkoztatásán túl azért is haszon, mert az „országokba beköltözik egy új technológia, amit egy elég nagy számú ember megtanul”. Gondolom, valóban boldog lehet majd a lengyel munkás, akit munkabérszintjének növekedése miatt otthagynak majd a Scania óriáscég, hogy immár egy (esetleg újabb) szaktudás birtokában lesz majd munkanélküli.

Az itt idézett szövegek megjelenése után alig három hétre, Leif Östling egészen új gondolatokkal rukkolt elő.¹¹ Tagadta, hogy a gyárak külföldre településének az ottani alacsonyabb bérek lennének a mozgatói. A költözködésnek az az oka – mondta –, hogy Svédországban nehéz olyanokat találni, akik dolgozni akarnak. Inkább megélnék a társadalmi juttatásokból. Szerinte a juttatásokat a felére kellene csökkenteni, így nőne a munkaerő-kínálat.

Találgassunk: vajon a fenti két eset közül melyikben mondott igazat a vezérigazgató úr? Talán azok a munkások sem akarnak neki dolgozni, akiket Oscarshamnban éppen az utcára készülni tenni? A kérdés eldöntésében segítségünkre lehet a svéd munkaügyi miniszternek ugyanabban a rádióműsorban elhangzott véleménye. Ő az Ericsson és az Electrolux cégek más országba költöztetésének a tapasztalataiból is azt szűrte le, hogy egyáltalán nem munkaerőhiányról van szó, hanem „olyan gyártási helyek kereséséről, ahol koronánként le lehet csökkenteni a kiadásokat”.

Azt gondolhatnánk, hogy a Scaniát esetleg a versenytársai szorongatják, és a pusztta fennmaradása érdekében kell olcsóbb szálláshelyeket keresnie. Nem így van. A cég idei második negyedévi nyeresége 1,4 milliárd korona volt¹², nagyobb, mint amennyire számítottak.

Mindebből kétségtelenül megállapítható, hogy a nemzetközi gazdasági kolosszusok számára egyetlen ország érdekei sem játszanak szerepet, az emberi és szociális szempontokat tehernek, a tevékenységüket akadályozó tényezőnek tekintik, és egyetlen őket érdeklő vonatkozás létezik csupán: a minél gyorsabban beszereshető minél nagyobb haszon. Ilyen magatartásra hosszú távú társadalmi célokat építeni nem lehet, ezért telepszik az emberekre az ideiglenesség és a bizonytalanság nyomasztó érzete. Ezt jelentősen súlyosbítja az a tény, hogy lassanként minden hatalom az ilyen elfajult képződmények kezében összpontosul.

Valahol kiutat kellene ebből a helyzetből találni.

David C. Korten és felesége évtizedekig Délkelet-Ázsiában élt, mindketten az ottani országok gazdaságfejlesztési problémáival, nagyrészt segélyprogramokkal foglalkoztak. Korten így vall tapasztalataikról: „Működni láttuk azokat a hatalmas energiákat, melyeket az emberek és közösségek tudnak mozgósítani saját ér-

dekükben, amikor a fejlesztési kezdeményezések ténylegesen az emberekben összpontosulnak. Közvetlenül láttuk azt is, hogy a külföld által pénzelt fejlesztési programok hogyan gyűrik le az ilyen erőfeszítéseket – még akkor is, ha sok program éppen ezek megtámogatását célozza.”¹³

Szerinte a világ önpusztító pályán mozog, és úgy véli, hogy „a kollektív katasztrófa elkerülése érdekében gyökeresen át kell alakítani az üzleti élet rendszerét, és vissza kell állítani a kisméretű és helyi gazdálkodás rendszereit.”¹⁴ Sajnos ez sohasem fog sikerülni a nemzetközi óriásvállalatok és bankok hatalmának a megtörése nélkül. Ehhez pedig a különböző országok nemzetvédő politikájának céltudatos nemzetközi összefogására lenne szükség.¹⁵

„Tóth Károly Antal szerint a pénz nem oda megy, ahol a legnagyobb szükség lenne rá, hanem oda, ahol a legnagyobb profitot ígéri... a kettő nem feltétlenül zárja ki egymást: szerintem valószínűleg nagyobb szükség van a pénzre egy szegényebb országban”

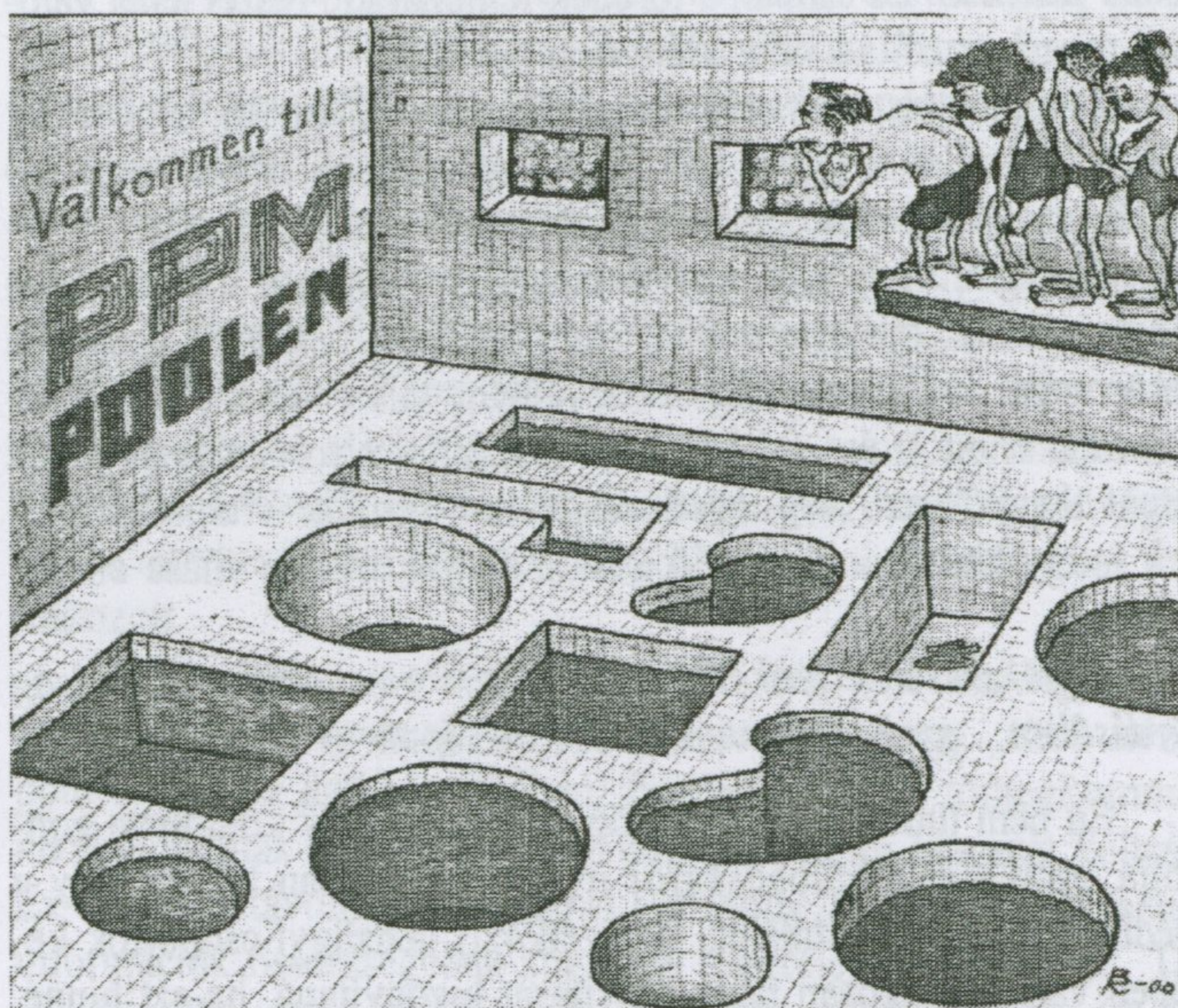
Európa keleti felében az „emberarcú szocializmus” létrehozási kísérletei – mint tudjuk – kudarcba fulladtak. A szocializmus bukása után az ott élők abban reménykedtek, hogy az emberarcú kapitalizmus áldásaiban fognak részesülni. Abban bíztak, hogy a tőke majd elfoglalja a betöltetlen térségeket, fejleszti az elmaradt régiókat, munkát és méltó életet biztosít mindenkinek, függetlenül attól, hogy hol lakik. Ehelyett az történt, hogy a pénz világa, mint egy álarcot, levetette emberire emlékeztető vonásait, és úgy portyázik vidékről vidékre, akár egy prédát kereső rablóhad. És milyen nagylelkű! A zsákmány morzsáiból hagy valamit a hangyáknak is, akik e nélkül talán éhen is halhatnának.

Régen nemigen volt szokás már meglévő létesítményeket leépíteni csak azért, hogy a nagyobb haszonért más országokba telepítsék őket. A mai kapitalizmus mintha azt akarná létrehozni világméretűekben, amit a szocializmusnak az egyes országokon belül sikerült: egyenlősíteni az embereket egy alacsony megélhetési szinten. Kivéve a kivételezettet: a letűnt rendszerben a politikai tőkével bírót, ma pedig azokat a keveseket, akiknek a kezében soha nem látott méretű tőkekoncentráció révén a vagyon összpontosul.

Ennek a helyzetnek ellensége minden nemzetpolitikai megfontolás. Nem véletlen, hogy a közvéleményt irányító média zöme erőit összpontosítva igyekszik kompromittálni, nevetségessé tenni minden nemzetet, kipusztítani a lehetőségét is, hogy az emberek egyszer közösségi öntudattal felemeljék a fejüket, és megkíséreljenek gátat vetni annak a pénzzel és pénzért folytatott, testtelket nyomorító gyarmatosításnak, amely ma a világon folyik.

A globalisták számára a szerves fejlődés fogalma is ellen-szenves, hiszen ahol ez némi sikerrel zajlik, ott a hatalmuk már nem érvényesülhet korlátlanul. Erre egy-két délkelet-ázsiai országban találhatunk példát.

Nem örülhetünk zavartalanul annak sem, hogy a mai gazdasági folyamatok során azért mégis áramlik némi pénz a szükség-szenvedőkhöz. Valami probléma lehet ezzel is, ha a kétszáz ország részvételével 2002. augusztusában tartott johannesburgi Föld-csúcstalálkozón elfogadott akcióterv egyik fő pontja a globalizációról elismeri ugyan, hogy új lehetőségeket nyújt a világ-gazdasági növekedéshez és a magasabb életszínvonal eléréséhez, de megállapítja: a szegényebb országok különleges hátrányokat szenvednek, s emiatt sürgősen bevonandók a profitálók körébe.¹⁶



Választási szabadság (Bo Renberg karikatúrája)

Välkommen till PPM POOL = Isten hozott a nyugdíjbiztosítási hivatal közös pénzalapjába / úszómedencéjébe (Szómagyarázat: välkommen = Isten hozott; PPM = premiepensionsmyndigheten, azaz magyarul: nyugdíjbiztosítási hivatal; a pool szónak két jelentése van: 1. úszómedence; 2. közös alap)

Az sem véletlen, hogy a 14 állam- és kormányfő részvételével 2000-ben tartott *Korszerű kormányzás a XXI. században* mottójú berlini tanácskozás zárónyilatkozata kijelenti, hogy *a globalizáció korában is szükség van az esélyegyenlőség és a társadalmi igazságosság érvényre juttatására.*¹⁷

„ugyanakkor a szegények is gazdagodnak, csak éppen lassabban, mint a már gazdagok... mit tartunk jobbnak: azt, ha több embernek jut ennivaló, vagy azt, ha a gazdagok lassabban gazdagodnak?”

Amikor 1960-ban Kolozsvárott bejutottam a Babeş-Bolyai egyetemre, Apám kifejtette, hogy akármennyi hibája van is a szocialista rendszernek, el kell ismerni: nélküle nem lenne módom tovább tanulni. Ő persze még a két világháború közötti kapitalizmussal számolt (hiszen azt ismerte), nem volt tudomása egy nyugati fiatal tanulási lehetőségeiről, és természetesen nem vehette figyelembe azt, ami időközben az erdélyi tanulni vágyók számára is megváltozott volna, ha nem fészkelte be magát hozzánk a kommunizmus. Így sikerült aztán pozitívumot találnunk egy embertelen társadalomban.

Most ugyanebbe a csapdába esünk, ha azt hisszük, hogy máris a globalizáció örvendetes oldalára bukkantunk, csupáncsak azért, mert a folyamat haszonélvezői nem teljesen ingyen várják el másoktól, hogy munkájukkal az ő vagyoniukat gyarapítsák. Már azt ne mondjuk, hogy egyes területek népessége helyzetének jobbulását csak mértéktelen kizsákmányolásukkal lehet megoldani! Példát rengeteget lehetne hozni, de én most megelégszem a Fülöp Géza által említettel: „a Nike cipőgyárai Malájföldön szégyenletesen alacsony fizetést biztosítanak”.

A tőkeszegény országok érezzék ma megtiszteltetésnek, ha befektetnek náluk, és jobban járnak, ha eltekintenek a munkaadók szociális feladatainak a forszírozásától. Mi ez, ha nem egész országok és népek kiszolgáltatottsága a pénz nemzetközi birtokosainak? Vajon örülnünk kellene-e neki?

„a privatizáció... ismét egy olyasmi, ami önmagában se nem jó, se nem rossz”

Önmagában nem. De ha például Magyarországon a szocialista rendszer bukása után az addig inkább csak politikai tőkével rendelkező befolyásos személyek szinte ingyen meggazdagodtak, a nemzeti vagyon rovására történő, bennfentesek közötti kótyavetyéről beszélhettünk. Ez még nem is a legrosszabb. Nagyobb baj, ha nemzetközi cégek vásárolnak fel (legtöbbször igen olcsón) tőkeinjekcióra szorult üzemeket, majd az új tulajdonos bezárja azokat, hogy saját, máshol előállított termékei számára nálunk piacot biztosítson. Így jártunk például a cukorgyárainkkal. Mára a magyar cukoripar gyakorlatilag megszűnt létezni.

Lehet, hogy Fülöp Géza fogyasztói bölcsességgel viszonyul a dologhoz, és azt mondja: ő szereti a nyugati cukrot is, az talán még édesebb is, mint a magyar. De közben nemcsak az történik, hogy a cukorgyárak dolgozói a magyar munkanélküliek számát gyarapítják, hanem felvásárlók nélkül maradnak a hazai cukorrépa-termelők, az ország pedig fizethet az importcukorért. A francia Danone cég a tulajdonába került győri kekszgyárat akarta bezárni 2001. tavaszán. Tudomásom szerint a magyar állam jelentős anyagi támogatással „győzte meg” őket, hogy ne tegyék.

Még szaporíthatnánk a hasonló hazai példákat, de inkább arra hívnám fel a figyelmet, hogy a pénz nemzetközi birtokosai nem csupán állami tulajdont vásárolnak, hanem kisvállalatokat is, és nem csupán Európa keleti felében. Erre a tényre utal Heiner Geißler, a CDU volt főtitkára és volt német szövetségi miniszter egy minapi cikkében:

„Hol marad az SPD, a CDU és az egyház kiáltó felháborodása egy olyan gazdasági rendszer ellen, amelyikben a nagy konzernek egészséges kiscégeket (...) leltári tartozékaikkal és az emberekkel együtt felvásárolnak, mintha azok XVIII. századi rab-szolgahajók lennének, majd piactisztogatás vagy a tőkehozam és a tőzsdei érték növelése céljából bezárják azokat, és ezáltal a családtagokkal együtt ezek egzisztenciáját semmisítik meg.”¹⁸

Az itt említettek is azt bizonyítják, hogy az emberek mind a szegényebb, mind a gazdag országokban bármikor a globalizáció áldozataivá lehetnek. Ebben a privatizáció nagy segítség lehet a globalizálók számára.

„Semmi kivétlivalót nem találok abban, hogy itt is hozzájuthatnak máshol összeszerelt kocsikhoz, máshol érlelt borhoz, vagy miért ne: trópusi gyümölcsökhöz.”

Azért itt is van meggondolandó. Vajon hogy lehet az, hogy a magyarországi üzletekben (a falusiakban is) ma már szinte csak mutatóba lehet találni magyar árut? Hogy a (magyar) tejet kezdik kiszorítani külföldről importált, értéktelen tartalmú pancsolt reggeli italok? Hogy az idei (2004) őszön, szüret idején az aradi piacon (tehát egy olyan országban, amelyik még nem tagja az EU-nak) nem lehet kapni helyi termesztésű szőlőt, csak a Svédországban is megtalálható külföldi egyenszőlőt? (Ez utóbira legalább van magyarázat, mert itt nem terem meg.) Nem érdekes, hogy az emberek nagy része világszerte (!) amerikai szappannal mosakodik, amerikai fogkrémmel mossa a fogát, a férfiak pedig amerikai habbal borotválkoznak? Göteborgban svéd gyártású mosdószert csak a gyermekszappan kategóriájában találunk.

Vajon nincs-e kivétlivaló abban, hogy ilyen mindennapi termékeket gyártó hazai iparágak is tönkremennek az ügyesen rek-

lámozott dömpingáru miatt? Ehhez mi, vásárlók is hozzájárulunk a választásunkkal. Pedig egy cseppet sem biztos, hogy a jobbat részesítjük előnyben.

„a fő érv az Unió ellen, hogy nem jó alapokra épül, mert vannak politikusok, akik nem ismerik el az európai kultúra keresztény alapjait”

Az Európai Unió valóban nem jó alapokon épül, de ezt közvetlenül a globalizáció előmozdítóival közösen vallott hamis szabadsággeszményeivel, valamint hazug tartalmú alkotmánytervezetével indokoltam. Minderről keveset szoltam, hiszen nem az EU volt a dolgozatom fő témája. Most is csak röviden utalok arra, amit a leglényegesebbnek tartok ebben a kérdésben: amíg a „tőke szabad mozgása” és ennek a vonzáskörébe tartozó egyéb „szabadságok” fontosabbak, mint mindaz, ami valóban az embert szolgálja; amíg az alkotmány nem szavatolja minden hagyományos etnikai közösség fennmaradásának a jogát, addig az EU nem életre érdemes képződmény. A közös Európa sem jogilag, sem erkölcsileg nincs megalapozva. Az a sok ezer oldalnyi jogszabályszerződés, amely a működését lenne hivatott „szabályozni”, önmagában is azt bizonyítja, hogy az EU a megkötések áttekinthetetlen tömegével nem felszabadítani törekszik polgárait, hanem (a máris túlhízott bürokrácia további tenyésztésével egyidejűleg) inkább – egyelőre nem egészen azonosítható – hatalmi tényezők uralmát készíti elő.

Minden tevékenységnek morális vetületei is vannak, hiszen az emberek cselekedeteit alapvetően az erkölcsük (vagy ennek hiánya: az erkölcstelenségük) irányítja. A moralitás hordozói mindig a vallások voltak. A mai nyugati társadalom azt hiszi, hogy feltalálta a világi moralitást, pedig csak a valláserkölcsekből szemelgetett az emberiséghez kapcsolható elemeket, majd ezeket összekeverte az emberi természettel lényegileg ellentétes, de szokásokként jelentkező és észérvekkel is humánusnak nyilvánított magatartások kedvező értékelésével. Így jött létre jelenlegi felemás erkölcsünk és zavaros értékrendünk. Következésképpen belső iránytűnk érzéketlenné vált, és így fogékonnyá váltunk mindenféle manipulációra. A világ mai alakítóinak erre van szükségük. Ezért tűnyszerű a keresztény alapjainkra történő utalás mellőzése az európai alkotmány tervezetéből. Hiszen mindaz, ami mai erkölcsünkben helyes, a keresztény tanításban gyökerezik.

„attól függetlenül, hogy vannak politikusok, akik nem ismerik el Európa egyik leglényegesebb alapelemét, attól még ott van”

Itt Fülöp Géza feltehetően viccel. Hiszen ő is tudja, hogy az európai embereknek csak egy töredéke jár templomba, és ennek a töredéknek jelentős része is tetszése szerint válogat, mit fogadjon el mindabból, amire Jézus bennünket tanított. Erre a szabadságra az Istent tagadó társadalom buzdít, és ma már nincs egyetlen olyan keresztény felekezet sem, amely az ilyen önkényes és kényünket kiszolgáló válogatásra ne adna valamilyen elvi lehetőséget. Már a katolikusok is bementek ebbe a zsákutcába. A keresztény fogalma a Krisztus szóból származik, és Jézus követőit, tanításainak megtartóit jelöli. Hol vannak hát akkor a keresztények, akiknek létre Fülöp Géza oly természetesnek tűnő gesztussal hivatkozott? Ahogy van Csonka-Magyarország, és ahogy vannak (az egész Kárpát-medencében!) csonkamagyarok, éppúgy vannak csonkakeresztények is. Jó lenne, ha ezek legalább a lakosság zömét alkotnák. Valójában sajnos csak a népesség töredékének a

zömét teszik ki. És csupán a töredék fennmaradó részét lehet valóban megalapozottan kereszténynek nevezni.

Európa ateizmusa nem tűrheti (itt sem élőlényről, hanem egy működésben levő, egész társadalmi és magánéletünket átszövő jelenségről beszélünk), hogy Krisztustól származó ellentétét, a kereszténységet, melyet az utóbbi századok folyamán többszörösen megtagadtunk, kultúránk szellemi alapjaként nevezzük meg. Ha ezt tennénk, vallásunk még visszavehetne talán valamit az oly sokak által óhajtott és „fejlődésnek” kikiáltott elsorvasztásából. Az Istent tagadók ezt megengedhetetlennek tartják. Vitapartneremnek – úgy látszik – nincs kifogása a dolgok ilyen állása ellen.

„gyökeresen ellenkező véleményem van a sajtószabadság kérdésében... szabadság van... több nézőpont is szóhoz juthat”

Én nem tudom elhinni Fülöp Gézának, hogy komolyan gondolja, amit a sajtószabadságról írt. Ő is pontosan tudja, hogy a média zöme nagy (általában nemzetközi) pénzügyi csoportok kezében van. Túlságosan nagy naivitását bizonyítaná, ha azt hinné, hogy a tulajdonos ízlésének, de mindenekelőtt érdekeinek nem lenne szerepe egy tévécsatorna műsorpolitikájának vagy egy lap szellemiségének a meghatározásában. A tulajdonos természetéből következik, hogy ezek az érdekek nagyon is anyagiak. Például az is érdeke, hogy – még ha ez félrevezetést jelent is – pozitív színben tüntesse fel a jelenünket átható folyamatokat, vagyis magát a globalizációt, hiszen ő annak haszonélvezője. David C. Korten így ír erről: „Gyakran a politika berkeitől messze lévő, normális életet élő emberek azok, akik a legvilágosabban látják, hogy mi történik valójában. Ugyanakkor vonakodnak nyíltan beszélni arról, amiről magukban tudják, hogy igaz. Túlságosan ijesztő és gyökeresen eltér ez attól, amit a hitelesebbnek látszóknak mondanak, és a médiumok közvetítenek.”¹⁹

Az esetek tömegét lehetne idézni annak bizonyítására, hogy szerkesztőségi cenzúra ma is van.

Először néhány svéd példát villantsunk fel. A Svenska Dagbladet sorozatban nem közölte egy göteborgi ismerősünknek a magyarokról téveszméket terjesztő, náluk megjelent cikkekre írt helyesbítő jegyzeteit. A svéd lapok vigyáztak arra, hogy többségében olyan olvasói leveleket közöljenek, amelyek pozitív hangnemen szóltak arról a lutheránus templomokban rendezett vándorkiállításról, amely *Ecce homo* címmel Jézus életéről homoszexuálisokkal készült perverz fotókat mutatott be a kilencvenes évek második felében. Jan Behre, a Göteborg Posten ma már nyugalmazott újságírója magánkiadású lapjában a szocialista tábor bukása hajnalán bemutatta, hogyan működik a megírandók módját és az elhallgatandókat szabályozó nem intézményes svéd kollektív cenzúra.²⁰ Ennek fő letéteményesei és végrehajtói maguk az újságírók voltak, akiknek zöme baloldali, sőt túlnyomórészt kommunista barát volt és maradt – szimpatizált pártjuk nevének némi megváltoztatásával – mindmáig. Tevékenységük következtében mind a svédországi, mind a kommunista országokbeli viszonyok a svéd sajtóban „megszépültek”. A Szovjetunió felbomlása idején ellen-drukkerei voltak annak, hogy például a balti államok visszanyerjék a szabadságukat.²¹ Jan Behre később egy külön számot szentelt *När lögnen blir sanning* (Amikor a hazugság igazsággá lesz) címen arról, hogy a Nyugat miként tűri el a világ terrort alkalmazó rendszereit, és hallgat az ott folyó népiirtásról.²²

Hazai példák. Valamennyien tudjuk, hogy a magyarországi lapok és tévécsatornák – egy-két kivételtől eltekintve – mind a

mai, baloldalinak mondott kormánypártok (a szocialisták, de főleg a szabaddemokraták) szolgálatában állnak. A cenzúra meglétére ékes bizonyíték, hogy most, a kettős állampolgárságra vonatkozó december 5-i népszavazás előtt a Magyar Televízió elnöke megtiltotta, hogy a Református Egyház Zsinatának állásfoglalása elhangozzon az Örömhír című vasárnapi egyházi műsorban, mint ahogy a Magyar Katolikus Püspöki Kar nyilatkozatát is törölni kellett a Katolikus Krónikából. Mindketten ugyanis *igen* szavazatra buzdították a híveiket, és ez ellentétes a mai kormány álláspontjával. A Katolikus Krónikából a tévéelnök utasítására kivágták azt az interjút is, amely az egyházi iskolák finanszírozásával foglalkozott.

Fülöp Géza – a valóban bizonyító tényekre nem figyelve – azzal indokolja cenzúráját tagadó álláspontját, hogy „több nézőpont is szóhoz jut” a médiában. Persze, hiszen a tömegkommunikáció urainak érdeke, hogy az elfogulatlanság látszatát keltsék. Ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy az általuk terjesztett információk összességének sugallata megfelel a valóságnak. Tökés László szolt erről igen találóan: „Nagy a bennünket körülvevő globális hangzavar. És tökéletesen működik az az újfajta cenzúra, amely nem az igazat tiltja le, hanem úgy elkeveri hazugságokkal, hogy az egyszerű hallgató vagy olvasó nem tudja kiválogatni magának, hogy mit is kellene meghallania.”²³

„igenis hiszem, hogy van haladás és van remény és csak azért, mert e kis földgolyón közelebb kerülünk egymáshoz, még semmi sincs veszve”

Mint Deák Ferentől tudjuk, véglegesen csak akkor vész el valami, ha lemondunk róla. Emberi jövőnkől úgy is le lehet mondani, hogy elfogadjuk a bennünket fenyegető vagy éppenséggel immár súlyosan érintő valósággal kapcsolatos hazugságokat.

Lehetünk olcsó optimisták is. Hihetjük például, hogy a pénz nagybirtokosai egyszer maguktól rájönnek: ez így nem mehet tovább. Bízhatunk abban, hogy tetteiktől megundorodva magukba szállnak, és önszántukból korlátozzák majd pénzéhségüket és

hatalmi ambícióikat. Még kiderülhet, hogy a *kiteljesedett globalizmusban* már tényleg a farok mozgatja a kutyát.

„...nagyszámú ember vándorlása az országhatárokon keresztül. ... ott van az európai lakosság csökkenése, amely bevándorlás nélkül aligha állítható meg”

Fülöp Géza felfogásának kozmopolita pragmatizmusa bámulatra méltó! Az európai lakosság fogyására tehát szerinte csak a bevándorlás lehet a megoldás. Ha számot vetünk azzal, hogy – sok politikusnak a valóban nagyon fontos családtámogatási intézkedésektől való csodavárása ellenére – nem anyagiak miatt fogyunk, hanem mert a lelkünk változott meg: érzéketlenek lettünk a gyermekáldás csodájára, akkor felismerjük, hogy például egy kínai Magyarország jövőbeni lehetősége nem fantáziánk szüleménye. Idézett szavaival Fülöp Géza erre a lehetőségre bólint rá. Jövőnk tárgyyszerű tudomásulvételének ettől a lezserségétől eláll a szavam és a lélegzetem.

Pedig szólni kell. Ki kell mondani, hogy Európát csak az menthetné meg, ha igenis büszkén tudnánk vallani és vállalni kereszténységünket és Jézushoz tartozásunkat. Csak így lennénk képesek felismerni értékrendünk mélységes torzulásait. És ahelyett, hogy – mint most – magunknak és magunkért éljünk, biztosan (újra?) felfedeznénk a gyermekeink léteért és mindnyájunk tartalmasabb életéért – jobbára inkább csak hiábavalóságokról, no meg a kényelmünkről – való lemondás szépségeit.

Ha így a helyes, ahogy most van, és a világ tulajdonképpen jó irányba halad, akkor mivé vált kettőnk F. G. által feltételezett „közös akarata”? Vajon mik azok a „talán éppen szent” „alapvető értékek”, amelyekre hivatkozik? És vajon hogyan képzei Fülöp Géza a világot uraló hatalmak által csak a róla lehúzzható anyagi nyereség és a politikai kihasználhatóság szempontjából számba vett, szétszéledésre serkentett, idegenek által előzőnlött és előzőnlendő, természetes öntudatában folytonosan megvádolt és kigúnyolt magyarság „fejlődését” és „virágzását”?!

¹ Tóth Károly Antal: Az uralom eszközei – A globalizáció alapjai a társadalmi gyakorlatban. In: Új Kéve, 2004. június, 9. o. A világhálón: <http://keve.se/wp/UK-2004-2.pdf>; és Erdélyi Magyarság, 56. szám, 2004. július-szeptember, 7. o.

² Dr. Fülöp Géza: Néhány kérdés a globalizációról. In: Új Kéve, 2004. október, 17. o. A világhálón: <http://keve.se/wp/UK-2004-3.pdf>

³ Scania ledning kritiseras. In: Länstidningen Södertälje, 2002. február. 11.

⁴ Az eset leírását a södertäljei Länstidningen 2002. május 7-i számában találjuk. Lásd Torbjörn Granström: Östling rasar mot Perssons tal.

⁵ Torbjörn Granström: Thage G. Peterson skrev argt svar till Östling. In: Länstidningen Södertälje, 2002. május 8.

⁶ Nils-Olov Ollevik: Scania bantar i Sverige. In: Svenska Dagbladet, 2004. május 22. A világhálón: www.svd.se/dynamiskt/naringsliv/did_7498427.asp

⁷ David C. Korten: Tökés társaságok világuralma. Kapu, Budapest, 1996. 14. o.

⁸ Lásd például Arnold Gehlen: Az ember természete és helye a világban. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976. 412. o.

⁹ Woodrow Wilson amerikai elnök, Carroll Quigley professzor és sok más, itt nem említett személyiség szavait dr. Drábik János idézi *Novus ordo seclorum - Az új világrend* című tanulmányában. Lásd a világhálón: www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/kozgazd/penz/drabik/html/01.htm

¹⁰ Nils-Olov Ollevik i. m.

¹¹ Sveriges Radio – Ekot, 2004. június 9. Svírt att hitta arbetsvilliga i Sverige. Lásd a világhálón: <http://www.sr.se/ekot/arkiv.asp?DagensDatum=2004-06-09&Artikel=426857>

¹² Vinsten ökar för Scania. In: Länstidningen Södertälje, 2004. július 27.

¹³ David C. Korten i. m. 5. o.

¹⁴ David C. Korten i. m. 11. o.

¹⁵ Ebben a mai magyar kormány sohasem lehetne partner. A helyzetet pontosan jellemzi Vass Csaba, aki tagja volt az 1989 őszén megalakult MSZP (Magyar Szocialista Párt) első országos elnökségének, de 1990-ben már ki is lépett ebből a pártból: „... a globalokrácia hazai ágenseinek néhány tíz, esetleg százfős csoportja vetette fogságba az MSZP-t, s gyarmatosítja az ország többi részét. Ezért az MSZP, a fogságba ejtett, őszintén nemzeti elkötelezettségű többség ellenére, ma ennek a globalizációs peremtársadalomnak a pártja. Akiknek külön identitásuk és lojalitási középpontjuk van. Nemzeti identitásukat feladva az őket alkalmazó multinacionális céggel kell azonosulniuk, illetve a nemzet iránti lojalitásukat a «cég» iránti lojalitásra kell cserélniük.” In: Pogonyi Lajos: Az MSZP és a kettős béklyó - Vass Csaba szerint mostanra a roncsársadalom is tovább bomlott. Népszabadság, 2004. augusztus 9. Lásd a világhálón: <http://www.nol.hu/cikk/328660/>

¹⁶ A Magyar Távirati Iroda jelentése, 2002. szeptember 4.

¹⁷ A Magyar Távirati Iroda jelentése, 2002. június 3.

¹⁸ Heiner Geißler: Wo bleibt Euer Aufschrei? In: Die Welt, 2004. nov. 11., 47. sz.

¹⁹ David C. Korten i. m. 2. o.

²⁰ Jan Behre: Kollektiv censur – den svenska modellen. In: Exaudi – Öst-Väst journal, 21. szám, 1988. október, 2. o.

²¹ Jan Behre: Kollektiv censur – den svenska modellen – II. rész. In: Exaudi – Öst-Väst journal, 28. szám, 1990. május, 2. o.

²² Lásd Jan Behre Exaudi című lapjának 1996 februárjában kiadott 43. számát.

²³ Duna Televízió, Régió című műsor, 2004. szeptember 24.

CSALÁDI KRÓNIKA



SEBESTYÉN HUNOR ÁDÁM

aki 2004. március 27-én Södertäljén született, a brassói Sebestyén (született Molnár-Veress) Indira és a gyergyószentmiklósi Sebestyén Gábor gyermeke, 2004. október 31-én, Stockholmban, a Francia Református Templomban Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Keresztszülei Mokos Ádám és Galatz Attila lettek.

Vitéz lovag TAMÁS GYÖRGY Bocskai-díjas

A Székely Nemzeti Tanácsot az erdélyi magyarság, illetve a székelyföldi magyar autonómiatörekvések felvállalásáért tüntette ki a Bocskai Szövetség. Chrudinák Alajos, a Panoráma televíziós műsor szerkesztőségének vezetője a közép-, illetve kelet-európai társadalmak demokratizálódási folyamatainak kibontakoztatásában, a diktatúrák megbuktatásában játszott szerepéért vehette át a rangos kitüntetést.

A kolozsvári születésű, Svédországban élő vitéz lovag Tamás Györgyöt, a stockholmi székhelyű Egyetemes Magyar Képzőművészeti Egyesület elnökét a magyarországi és az erdélyi kultúra svédországi és európai népszerűsítésében szerzett érdemei elismeréseképpen tüntette ki a Bocskai Szövetség.

Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke annak eredményeképpen vehette át a díjat, hogy az általa vezetett intézménynek sikerült elérnie, hogy Magyarországon december 5-ére ügydöntő népszavazást írt ki a köztársaság elnöke, amelyen a magyarországi szavazók arról dönthettek, hogy a külföldi magyarok (kérésre) kedvezményes honosítással magyar állampolgárságot kaphassanak, s ezáltal - jelenlegi lakóhelyükön maradván - kettős állampolgársággal rendelkezhesse.

A díjak átadásának helyszínéül azért esett a választás Tiszalökre, mert négyszáz évvel ezelőtt, október 15-én Bocskai István, Erdély és Magyarország későbbi fejedelme Tiszalökön szállt táborba, s az itt toborzott seregekkel verte szét a kuruc felkelés kezdetét jelentő bihardíószegi ütközetben a császári seregeket. Lapunk olvasói nevében gratulálunk a kitüntetetteknek!



JAN CONRAD & BOGDÁN RÉKA

2004. június 19-én Stockholmban, az Óvárosban álló Sankt Gert-rud Német Templomban egybesereglett gyülekezet jelenlétében, ifjú testvéreink, Jan Conrad, aki 1973. május 30-án Bochumban, Németországban született, és Bogdán Réka, aki 1973. május 27-én Fogarason, Erdélyben született, Isten színe előtt egymásnak örök huséget fogadtak. Házasságkötésükre Wolfgang Wallrich német evangélikus lelkész és Molnár-Veress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Község lelkésze kérte Isten áldását.



Szöllősi Antal

Adalékok a magyar-svéd hagyománybeli kölcsönhatások és egyházi kapcsolatok történetéhez

Az alábbi - folytatásokban közlendő - írás célja, hogy újabb adalékokkal gazdagítsa a Svédország és Magyarország között a századok során fennállt hagyománybeli kölcsönhatások és egyházi kapcsolatok eddig megismert történetét, hogy feltárja és kijelölje a jövőbeni kutatások irányát, s egyben lerakja egy majdan megírandó összefoglaló műnek az alapjait. Ezért éreztem szükségesnek azt, hogy ha a teljesség igénye nélkül is, de közreadjam az 1973-ban általam alapított, stockholmi székhelyű Északi Magyar Archívum e témakörben eddig összegyűjtött anyagát, megjelölve az ezek kapcsán szóba jöhető fontosabb irodalomjegyzéket is. A két ország közötti kapcsolatok történetében még bőven vannak fehér foltok. A múlt homályába vész, miként fedezte fel egymást a két ország klérusa, de az is ismeretlen számunkra, hogy a kezdeti laza kötődésekből miként alakultak ki az első intézményes kapcsolatok. Fontos tudnunk, hogy előttünk kik fáradoztak ennek feltárásán. Mindezen ismeretek közkinccsá tétele közös érdekünk, egyben az itt felnövő svéd-magyar nemzedék nevelésének egyik nélkülözhetetlen tartozéka lehet.

A svéd és magyar egyházi hagyománybeli kölcsönhatások kialakulásában nem kis szerepet játszott az a tény, hogy Európa közös nyelve korábban a latin volt, s bármi, amit ezen a nyelven írtak, könnyen beépült a legtávolabbi területen élők ismeretanyagába és hagyományvilágába. Míg kezdetben az írásbeliség főként az egyházi levelezésben merült ki, az ez úton terjedt műveltség is elsősorban a klérust gazdagította. A könyvnyomtatás feltalálása után a különféle nyomtatványok az egyházi berkeken túl eljutottak egy-egy királyi vagy egyetemi könyvtárba is, jelentősen bővítve az ismeretszerzők körét. Az ismeretek ilyenén cseréje nyomán egyre nőtt az intézményesített kapcsolatok iránti igény is, mely a reformáció idején csak fokozódott. Ehhez nagyban hozzájárultak a vallási üldözések menekültjei, de főként azok a diákok, akik idegen földön gyarapították ismereteiket. A magyar diákok közül célországként többen valamely északi, skandináv vagy balti országot választották, így Svédországot is. Viszonylag keveset tudunk róluk, nyomukat egy-egy könyv, más híradás őrzi.

Liptai János Mihály magyarországi származású uppsalai tanulóról például csak annyit tudunk, hogy 1740-ben könyve jelent meg Uppsalában a magyar protestánsok üldözéséről.

Rögtön ennek fordítottjával is találkozunk: Wese János lundi svéd érsekről azt tudjuk meg, hogy a reformáció üldözése elől I. Ferdinánd magyar király udvarába menekült.

A magyar származású római katolikus Antivári Theodor Christoffer Edlertről (meghalt Stockholmban, 1772-ben) már több ismerettel rendelkezünk. Ő Mária Terézia svédországi követe volt, s mint ilyen, behatóan foglalkozott a protestánssá vált Svédországban élő római katolikusok helyzetével is. Tőle tudjuk, hogy 1781-ig például Svédországban csak egyes követségi épületekben tarthattak szentmisét, de ott is csak külföldiek részére, vagy azt, hogy ha egy katolikus kórházba került, vallásának gyakorlása ott is problémába ütközött. Ez készítette Antivárit arra, hogy a svédországi katolikusok számára egy jó tékony célú alapítványt hozzon létre, mely azóta is működik.

Bővebb viszont az a híradás, mely 1841-ben Stockholmban jelent meg Anders Lindeberg (1789-1849) tollából, melyben a svéd szerző az 1840-ben Magyarországon tett láto-

gatásáról is beszámol: „Az a megtiszteltetés ért, hogy meghívtak a Magyar Tudós Társaság üléseire, azonban ott-tartózkodásom folyamán csak egy ülésen tudtam részt venni. Egy lutheránus pap – Székács József – emlékbeszédet tartott az Akadémiának egy elhunyt tagja, báró Prónay Sándor felett. Én egy fiatal katolikus pap mellett ültem, akinek neve Horváth Mihály volt, és dicsérte a beszédet, amelynek végén nagy lelkesedéssel kiáltott a többiekkel éljent. Feltűnt, hogy a különböző vallások tagjai milyen barátságosan beszélgettek egymással, és tájékoztattak arról, hogy közöttük a legjobb egyetértés uralkodik. Magyarországon nem helyeznek nagy súlyt a vallási nézetekre, és a legutóbbi országgyűlésen a vegyes házasságok tekintetében a protestánsok igen lelkes védelmezőkre találtak a katolikusok között.”⁽¹⁾

Azt hinnénk, könnyebb a közelmúltról és a jelenkorról szólni, hiszen ezekről bő anyag áll rendelkezésre, de ez sem egészen így van, hiszen feldolgozásuk még várat magára.

Az 1956 után Svédországba került magyarok egyházi életéről szóló összefoglaló jellegű munkák között tiszteletre méltó Borovi József próbálkozása: ő a római katolikusokra vonatkozóan írta meg tanulmányát, de sajnos csak egyetlen lelkész által összegyűjtött anyagra volt kénytelen támaszkodni, így munkáját sem teljesnek, sem elfogulatlanak nem tekinthetjük.⁽²⁾ A feldolgozás tekintetében reménységre ad okot, hogy az Új Kévében rendszeresen jelennek meg - elsősorban protestáns vonatkozásban - részletek, visszaemlékezések, melyek egy majdani összefoglaló munkához jó alapot nyújtanak.

Útjára indítjuk hát ezt a sorozatot, ismételten hangsúlyozva, hogy ez a teljesség igénye nélkül, részben a témát kutatók számára adalékként, részben az olvasók érdeklődésének felkeltése céljából kap nyilvánosságot. Azt is hozzátesszük: minden javító szándékú megjegyzést, hozzászólást vagy kiegészítést örömmel és köszönettel fogad a szerző,

Szöllősi Antal

az Északi Magyar Archívum alapítója és vezetője

Tel: 08-531 702 81

E-mail: ungerska.arkivet@telia.com

Szombathelytől a Mártens Gås-ig

A jó módú pogány kelta szülőktől származó Márton (a későbbi Tours-i Szent Márton püspök, avagy Sankt Martin vagy Mírten) Kr. u. 316-ban született Savariában, a mai Szombathelyen, ahol apja a római légió tisztjeként szolgált. Miután szolgálatai jutalmául apja földbirtokot kapott Itáliában, a család Ticinum (Pavia) városába költözött. Márton alig volt 12 éves, amikor elhatározta, hogy remeteként éli le életét, ezért felvételét kérte a keresztények közé. 15 éves korában viszont apja kívánságára katona lett, s 19 éves volt, amikor légióját Amiens városába, Galliába (Franciaországba) küldték.

A hagyomány szerint egy különösen kemény télen Márton minden ruháját a szegényeknek adta, csupán a rajta levő köpenyt tartotta meg magának. Hazatérőben didergő koldussal találkozott, s ekkor köpenyét kardjával kettéhasítva egyik felét annak vállára borította. Álmában Krisztus jelent meg neki, szólván: „Márton öltöztetett engem e köpenybe.” Az eset után 339-ben megkeresztelkedett, a szentéletű poitiersi Hilárius püspöknek ajánlotta szolgálatait, aki később diakónussá avatta. Poitiersben álmában utasítást kapott, hogy térjen vissza szülőföldjére Pannóniába, és ott hirdesse Krisztust.



Hazatérése után Savariában megkezdte térítő munkáját. Bár apját nem sikerült meggyőznie, anyját a keresztény hitre vezette és - a szombathelyi hagyomány szerint az egykor a Domonkos templom előtt álló kút vizében - megkeresztelte. E helyen áll ma Rumi Rajki István szobra, mely az anyját megkeresztelő Szent Mártont ábrázolja.

360-ban visszament Galliába, előbb Hilárius mellé, majd a Poitiers közeli Ligugében kolostort alapított, ahol sokan csatlakoztak hozzá, benépesítve az egész környéket. Apostoli buzgósága, alázata, szerénysége, és az általa véghezvitt csodák következtében Gallia-szerte különös tiszteletnek örvendett. 370-ben Mártont csellel elhívták szerzetesi közösségből, s minden tiltakozása ellenére Tours püspökévé választották. Hivatalát alázatossággal viselte, és székhelyén egyszerű, csendes életmódot kívánt folytatni - eredménytelenül.

Elhagyva székvárosát Marmoutierben telepedett le, ahová csakhamar több fiatal szerzetes követte. Itt folytatta hittérítő munkáját, lerombolta a pogány bálványokat, helyükön templomokat épített. Sorra alapította a kolostorokat, melyeknek tagjai szintén a kereszténység terjesztésén munkálkodtak. Munkája eredményeként a toursi egyházmegye területén egyetlen pogány falu sem maradt, s ezt a munkát más egyházmegyékre is kiterjesztette. Életét csodák kísérték: betegeket gyógyított, halottakat támasztott fel, a megszállottakból kiűzte az ördögöt. Nyolcvanegy éves korában, halála óráján így imádkozott: „Uram, ha népednek még szüksége van rám, nem vonakodom a munkától.” 397. november 8-án hunyt el Candes-ban, ahol november 11-én temették el. Sírja fölé tanítványa, Brictius kápolnát emeltetett.

November 11-e a naptárakban Márton napját jelöli; a svéd naptárakban Márten biskop (Márton püspök) napjaként szerepelt 1901-ig; ma már csak Márten napjaként emlegetik. A jótékony püspök alakja jelen van templomok és múzeumok, énekek és legendák százaiban. Patrónusa a pásztoroknak, de a szüretnek és a borivóknak is. Számos emlékművet állítottak tiszteletére, helységeket neveztek el róla.



Adósok vagyunk annak megválaszolásával, miként került a Mártens Gås (Márton libája) a svédek asztalára, pontosabban mi az összefüggés Szent Márton és a liba-tor között?

A legenda szerint amikor Tours lakói püspökké akarták tenni, Márton, hogy ezt elkerülje, elbújt egy libaólban, de a libák gágogása felfedte hollétét. Kénytelen volt elvállalni a tisztséget, de dühében elrendelte, hogy minden év november 11-én vágják le a libákat. Egy más hagyomány szerint a püspök 397. november 11-én halálra ette magát libasülttel, ennek emlékére vágunk libát. Megint mások szerint a püspök azért rendelte el a libamészárlást, mert egyik prédikációját azoknak gágogása megzavarta.

A Márton-napi liba-lakomáról szóló első írásos beszámoló 1171-ből származik, de ez azzal függött össze, hogy Szent Márton napja jelentette a paraszti év végét, a cselédek ilyenkor kapták meg évi bérüket és hozzá ráadásként egy libát, mert a szárnyasok nyáron felduzzadt hadát a tél beállta előtt meg kellett tizedelni. Ám e szokás gyökerei is mélyebbre, az aratási időszak végén álló pogány állatvágási ünnepekre nyúlnak vissza, amelyeket a kereszténység így vett át.

Amikor a reformáció elérte Svédországot, a Márton-napi ünnepségeket Luther Márton születésnapjára, november 10-re tették. Így Svédországban a két nap, Martin és Márten ünneplése egybefolyt. Érdekesség, hogy a svéd rúnai írásban az év 11. hónapját egy libát ábrázoló betűjel jelzi. A svédországi Márton-napi ünneplés első írásos nyomai 1557-ből valók. Egy 1570-es törvény alapján a parasztok libatizeddel tartoztak lelkészüknek. Krisztina királynő az 1600-as években az udvarnál is bevezette a liba-torral egybekötött Márton-napi ünneplést. Az 1800-as években Stockholmban olyan népszerű lett a libasült, hogy előbb importálni kellett, majd rátértek a hazai libatenyésztésre.

Szent Márton a középkor egyik legnépszerűbb szentje volt, akinek emlékét Vas megyében is helységnevek és oltárképek sora őrzi. Ám kultusza idővel megfakult. Újbóli felélesztésével a szent szülőhelye, Szombathely kísérlétezik leginkább. Már tizedik éve, hogy a püspök emléknapiján, november 11-e körül színes kulturális és egyházi fesztiválokat szerveznek.

*Jó urunk, Márton, hadd vígadjunk egy kicsit;
Tiszteletedre és az akaratom szerint,
Legyen bor kupáinkban, sok lúd az asztalon
Sütött, főzött ludak, de egy egész halom.*

Árpád-házi Szent Erzsébet

II. András magyar királynak és hitvesének, merániai Gertudnak harmadik gyermeke, Erzsébet 1207-ben Pozsony várában született. Már négy éves korában eljegyezték Tübingia leendő grófjával, Lajossal, s hogy német környezetben nevelkedjen, Wartburg várába vitték. Erzsébet nem vette át az udvari élet előírt formáit, s amikor 1225-ben kitört az éhínség, fölnyitotta a kamrákat és hembárokat, és „kifosztva” a várat, segített az éhezőkön, kiváltva az egész udvar megütközését. Amikor Lajos 1227-ben egy keresztes háborúban meghalt, Erzsébet gyermekeivel együtt elhagyta Wartburg várát, s a pápa által számára kijelölt lelkipásztorját, Konrád ferences atyát követte Marburgba, ahol gyermekeit nevelőkre bízva özvegyi javaiból ispotályt rendezett be, melyben a betegeket ápolta. 1231 novemberében Erzsébet megbetegedett; elajándékozta holmiját, s a mellette levő nővéreket vigasztalva 16-án meghalt. Szegényes, harmadrendi ruhájában ravatalozták föl az ispotály kápolnájában, és Marburgban temették el.

Már életében legendák dicsőítették szent életét, melyről számos monda és legenda maradt fenn. Négy évvel halála után, 1235-ben IX. Gergely pápa szentté avatta. Marburgi sírja fölé Konrád örgróf már 1236-ban templomot emeltetett. Magyarországon az első Erzsébet-templomot IV. Béla építtette Kápolnán, de a remek gótizálású kassai dóm is az ő nevének tiszteletére épült. Legendákkal díszes életéről többen könyvet írtak, alakját a képzőművészet gazdagon megörökítette. A zeneművészetben Liszt Ferenc világhírű Szent Erzsébet-oratóriuma adózik emlékének. Tisztelete Magyarországon kívül is rendkívül elterjedt: Kolumbiának például védőszentje, de a világ minden táján, így Svédországban is számos órála elnevezett templom van, többek között Arboga, Berga, Börje, Ed, Edshult, Frötuna, Gamla Uppsala, Hille, Karlskrona, Knivsta, Kumla, Lund, Njutånger, Stockholm, Torsvi, Visby, Västerås és Ystad helységeiben.

Stockholmban 1966 októberében Solymár János jezsuita atya kezdeményezésére Szent Erzsébet Nőszövetség és Rózsafüzér Társulat alakult, melynek célja a magyar római katolikus hölgyek lelki életének elmélyítése és a közös társadalmi munkák megszervezése volt. 1971-1980 között Szent Erzsébet Kör néven tevékenykedett a stockholmi Magyar Házban. A kis csoportot a ma 81 éves Keglovich Piroska tartotta és fogta össze, és jelenleg is az ő energiájának köszönhető, hogy ez a kis közösség minden hónap első szerdáján a Josefin-otthonban összejön. ⁽³⁾



Szent Birgitta

Az Uppland megyei Norrtälje közelében, Finsta Gårdban született 1303-ban. Apja Birger Persson, Uppland vármegye főispánja, a királyi tanács tagja és a kor leggazdagabb svéd földbirtokosa, anyja Ingeborg Bengtsdotter, aki rokonságban volt a királyi családdal. A gyer-



mek Birgitta látomásban Szűz Máriával találkozott, aki fejére arany koronát tett. Amikor 11 éves korában elveszítette édesanyját, Birgitta kolostorba akart vonulni, ehelyett 13 éves korában férjhez adták a 18 éves Ulf Gudmarssonhoz, s a fiatal pár a férj szüleinek birtokára, az Östergötland megyei Ulvåsa gårdra költözött. Házasságukból négy fiú és négy lány született. Ulvåsában több mint húsz évig élt Birgitta, ahol amellet, hogy gyermekeit nevelte, pártfogásba vette a társadalom peremére szorult gyermekes hajadonokat. Jóságossága és vallásossága hamarosan széles körben ismert lett. 1339-ben Birgitta és férje zarándokútra indultak a norvégiai Nidarosdomenra, majd Spanyolországba Szent Jakab sírjához Santiago de Compostelába. Az utazás alatt Ulf beteg lett, és hazatérve 1344-ben az Östergötland megyei Alvastra kolostorban meghalt. Birgitta ekkor újabb látomásban azt az üzenetet kapta, hogy Vadstenában alapítson egy szerzetesrendet és kolostort az ottani szerzetesek és apácák részére. A rend alapítását a pápának is jóvá kellett hagynia, ezért Birgitta 1349-ben Rómába utazott, de a pápaság időközben a franciaországi Avignonba költözött. V. Urbán pápa a kettős rendet, a Birgitta-rendet (*Birgittinerorden*) és a Minden szentek megváltójának rendjét (*De allra heligaste Frälsarens orden*) 1370-ben engedélyezte a szerzeteseknek és apácáknak szánt dupla kolostorral és a közös templommal együtt. A Birgitta-kolostorban ma már csak apácák működnek.

1372-73-ban Birgitta zarándokútra ment Jeruzsálembe, majd visszatérte után hamarosan egy reggeli mise alatt 1373. július 23-án meghalt. 1391. október 7-én IX. Bonifác pápa fölvette a szentek sorába. Így lett a később protestánsná vált Svédország egyetlen katolikus szentje.

Kilenc kötetben jelentek meg munkái, amelyekből látomásait a fontosabb európai nyelveken túl még arabra is lefordítottak. A svéd vallásos irodalomnak a középkori magyar kódexekre gyakorolt hatását Bárdos: *Szent Brigitta tizenöt imádsága kódexeinkben* című tanulmányában foglalta össze.

(Folytatjuk)

JEGYZETEK az eddig közölt anyaghoz

- (1) F.B.: Anders Lindeberg útijegyzetei, 1840/3. rész (Népszabadság, 2001. aug. 22.)
- (2) Borovi József: Magyar katolikus lelkipásztorok Észak-Európában. Szent István Társulat, Budapest, 2000.
- (3) Keglovich Piroska szóbeli közlése (2004 november)

ISTENTISZTELETI NAPTÁR

2005 JANUÁR - MÁRCIUS

JANUÁR

08	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
09	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
15	11:00*	MALMÖ	Stadionkyrkan
	17:00*	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
16	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00*	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
22	09:00	TÅNGAGÄRDE	Gyül.Otth. Presbiteri konferencia
23	10:00*	TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon úrvacsora
29	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
30	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan
	17:00	KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan

FEBRUÁR

12	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
13	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
19	11:00*	MALMÖ	Stadionkyrkan
	17:00*	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
20	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00*	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
26	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
27	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan

MÁRCIUS

05	17:00*	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
12	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	úrvacsora
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
13	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
19	11:00*	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
	17:00*	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
20	11:00*	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora
	17:00*	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
26	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	úrvacsora
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora
27	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	úrvacsora
	17:00	KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan	úrvacsora

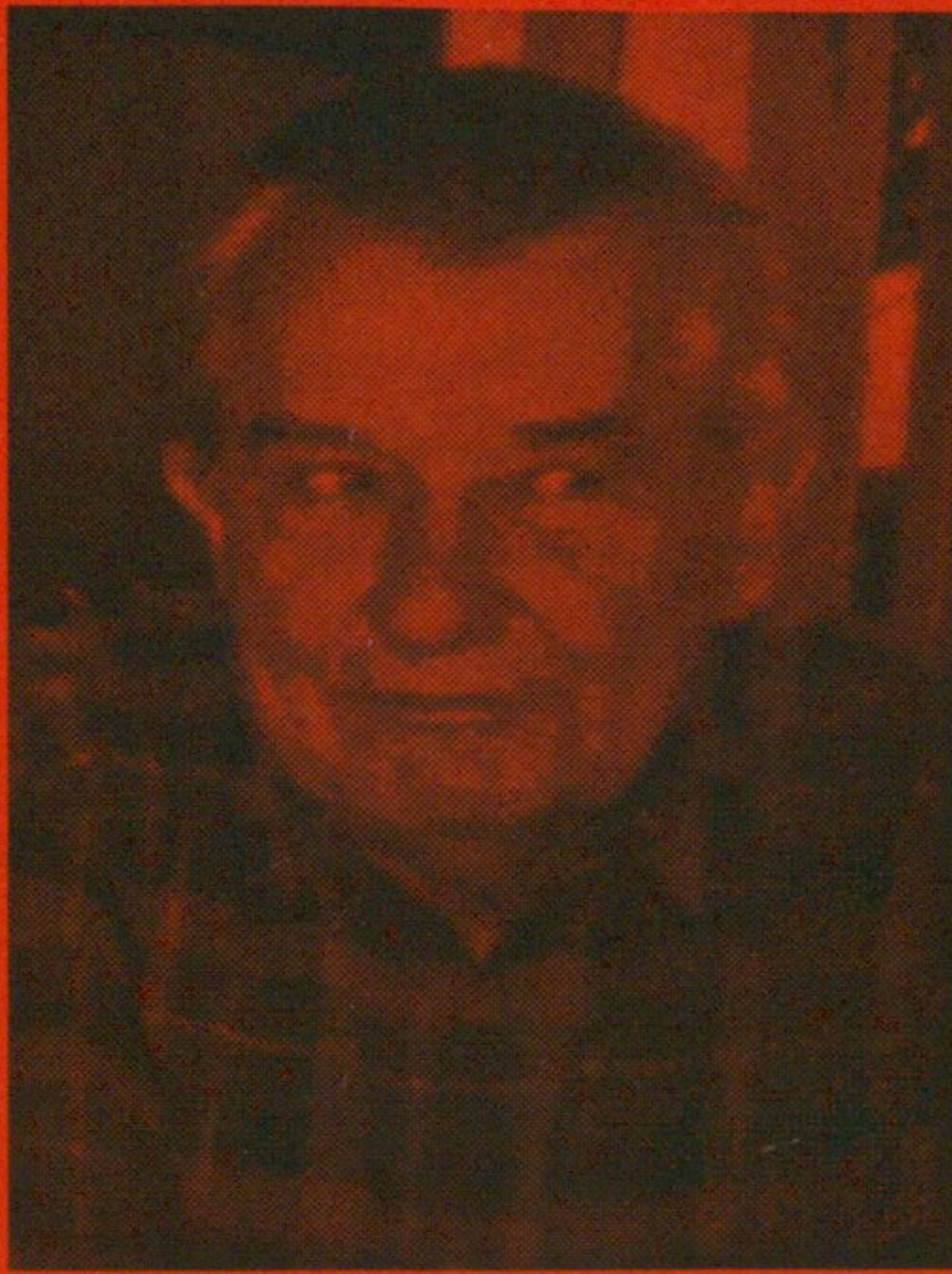


A TEMPLOMOK ÉS MÁS ISTENTISZTELETI HELYEK CÍMEI

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Våglängdsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgratan 27
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	Toraplan
KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan	Blomstervägen 14
LJUNGBY	Szent István templom	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	Humlegårdsgatan 13
TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	Äspered felé (40-es útról)
UPPSALA	S:t Pers kyrkan	Kvarntorget
VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	Katrinelundsvägen 1
VÄXJÖ	Johannesgården	Paradvägen 4

A csillaggal (*) jelölt időpontok az eddig megszokottól eltérőek!

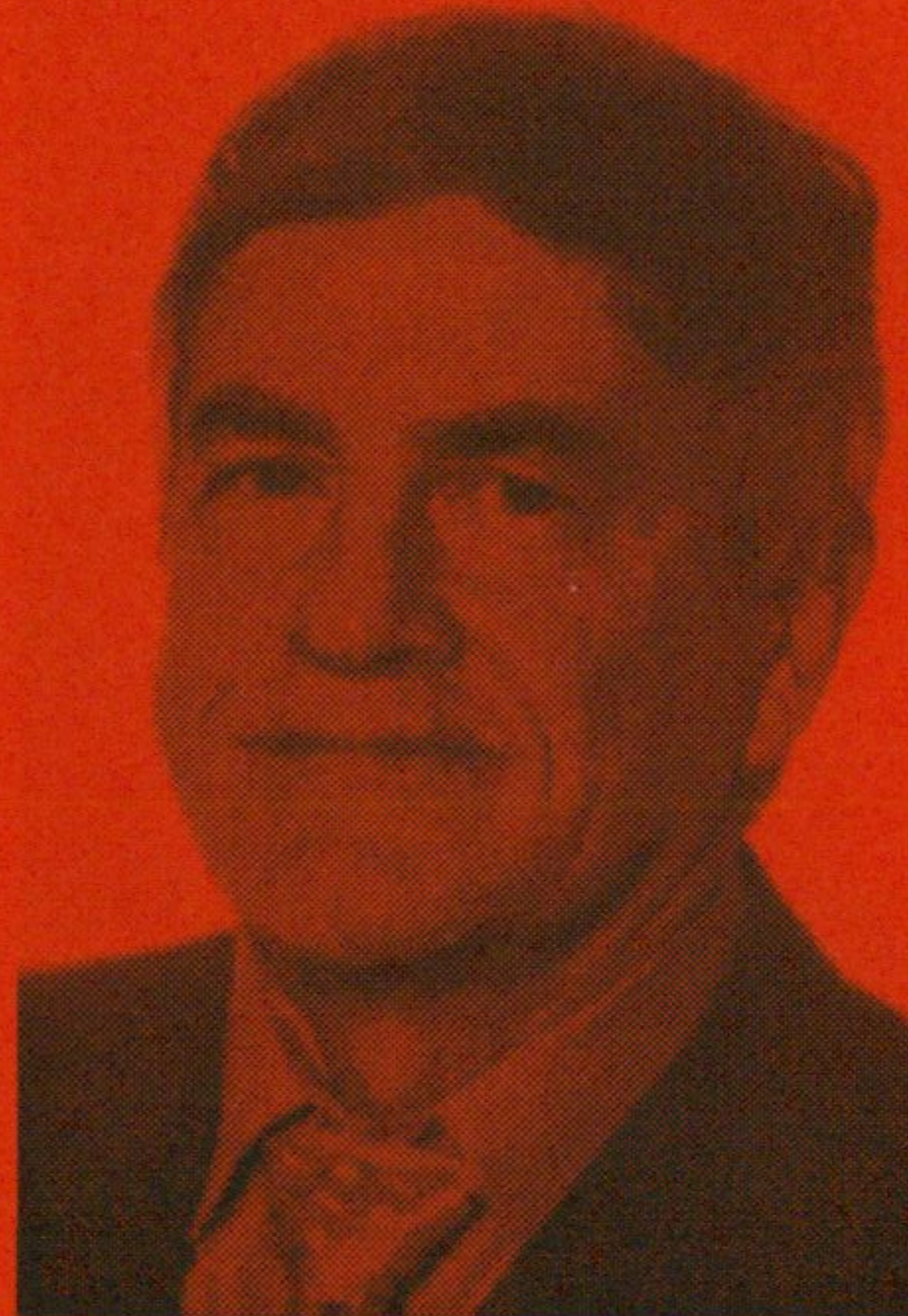
Kegyelemteljes karácsonyt,
Isten áldásában gazdag,
boldog új esztendő-t kívánunk
minden kedves hívünknek
és olvasónknak!



Bernát Béla
1924-2004

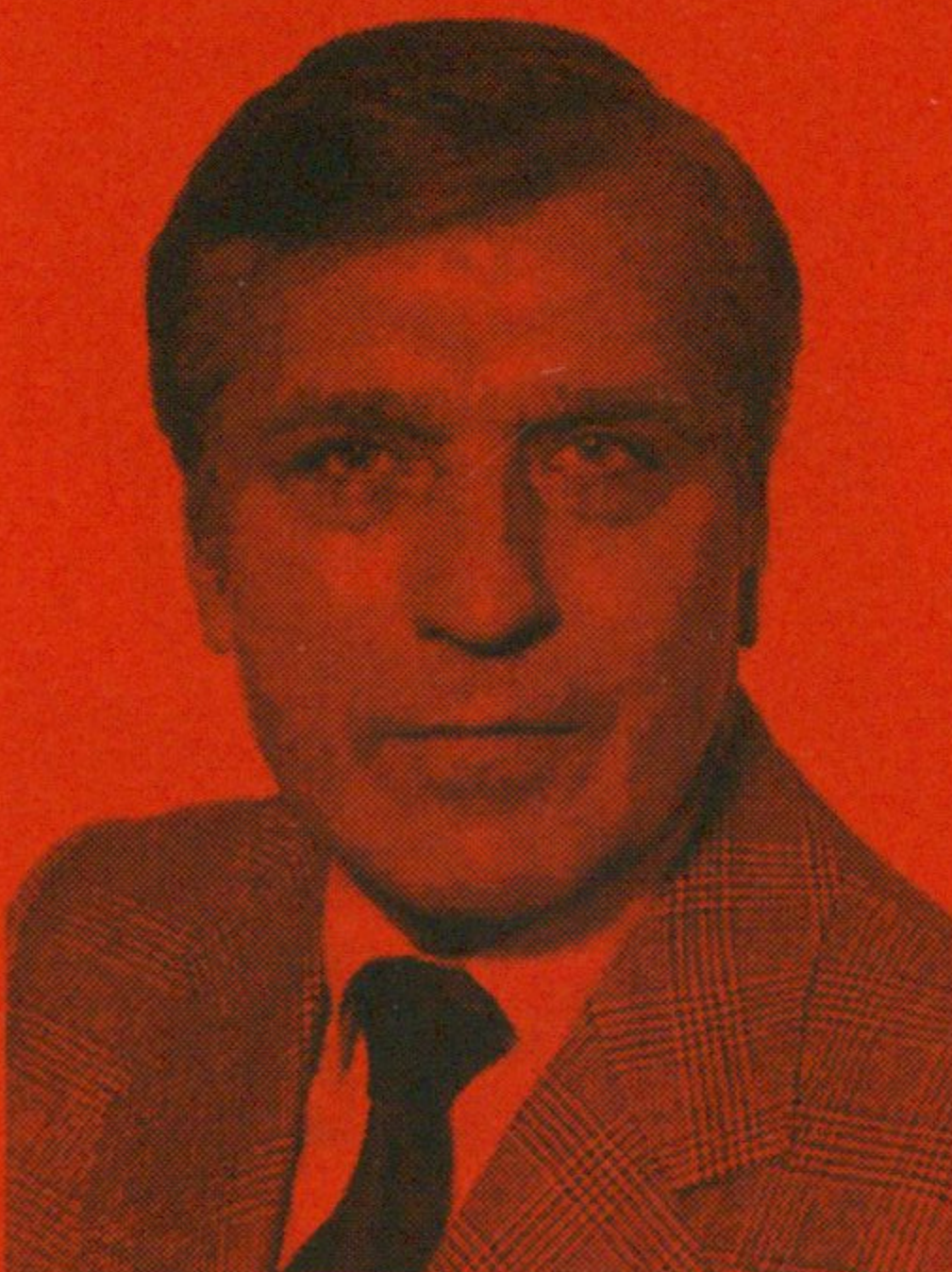
1924. november 25-én az erdélyi Bonchidán négygyermekes családban született. Iskoláit szülőhelyén kezdte, Kolozsváron folytatta, majd a kereskedelembe helyezkedett el. Tovább képezte magát, és kitanulva a maros szakmát a kolozsvári Unirea nehéziparban dolgozott nyugdíjazásáig. 1955-ben házasságot kötött Marián Margittal, akivel a Fellegváron saját kezűleg építették meg családi házukat. 1956-ban megszületett egyetlen gyermekük, Tibor, majd harminc évre rá, 1986-ban egyetlen unokájuk, Balázs, aki szemefénye volt. Mivel Tibor és családja 1990-ben kitelepedtek Svédországba, Béla és Marika 1994-ben követték őket, s Lundban telepedtek le. Alig három év múlva, 1997-ben hosszas szenvedés után meghalt felesége, ezt követően ő maga is sokat betegeskedett, de erejéhez mérten bekapcsolódott a Lundi Magyar Kultúrfórum munkájába is. 2004. november 1-én, türelemmel viselt betegség után, 80. életévében csendesen megpihent. Családja, barátai és ismerősei részvételével 2004. november 11-én kísértük utolsó útjára a lundi temetőben. Nyugodjék békében!

2004. november 30-án mintegy 250 ljungbyi székely vett búcsút Káli Gézától, a gyülekezet presbiterétől, aki 54 éves korában oly hirtelen távozott közülünk. 1950. november 5-én négygyermekes család legkisebb fiaként született az erdélyi Alsósófalván. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd Csíkszeredában folytatta, ahol a géplakatos szakmát tanulta ki. Parajdon a sóbányában, majd Székelyudvarhelyen a matrica-gyárban dolgozott. 1976-ban feleségül vette a nyárádrémetei Rácz Margitot. Házasságukból két fiúgyermek született: Géza (1977) és Zoltán (1984). Néhány száz erdélyi menekülttel együtt 1990-ben érkezett Svédországba, ahol előbb a malmói Freedom hajón és a tenhulti menekülttáborban várta sorsa jobbra fordulását, majd Ljungbyben telepedett le, ahol a vasöntődében kapott állást. Aktív tagja volt a Ljungbyi Petőfi Egyesületnek, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, valamint a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége presbiteri konferenciáinak. Távozásával pótolhatatlan űrt hagyott mindannyiunkban. Végakarata szerint hamvait Ljungbyben és Alsósófalván helyezzzük örök nyugalomra. Isten vele, Isten velünk, viszontlátásra!



Káli Géza
1950-2004

1930. október 3-án született a vajdasági Szajánban. Nagy családból származott, heten voltak testvérek. Gyermekkora felhőtlen és boldog volt. Az általános iskola után 15 évesen Szabadkára ment, ahol kitanulta a szabómesterséget. Szakmája igazi mestere lett, amit a későbbi években szorgalommal kamatoztatott. Svédországba 1965-ben jött feleségével és kisleányával. Később elvált, és 1979-ben Västeråsba költözött, ahol Erik Skoglund üzletében dolgozott. 1980-ban megismerkedett élete új társával, Mártival, akivel együtt élt haláláig, boldog egyetértésben és szeretetben. Az új kapcsolatban társán kívül kapott egy akkor 13 éves fiúgyermeket is, akinek apja helyett szerető apja lett. 1993-ban két súlyos szívinfarktus után Uppsalában megműtötték, de szerettei körében hamar talpra állt. Isten megáldotta még 11 évvel az életét, de 2004. december 3-án örökre magához szólította. Családján kívül mind a helyi magyar egyesületben, mind a magyar gyülekezetben mindenki szerette és megbecsülte. Utolsó földi útjára 2004. december 20-án, Västeråsban kísérjük. Kérjük Istent, adjon neki nyugalmat, örök békességet!



Bóka Dezső
1930-2004

Ímé, arasznyivá tetted napjaimat és életem ideje előtted, mint a semmi.
Ugyan mit várhatok még Uram? Egyedül beléd vetem reménységemet!

keve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja – Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning Ungarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik negyedévente – évi 4 szám
(Utkommer kvartalsvis – 4 nr per år)

Nr. 4, Årgång XII. évfolyam 4. szám
December 2004 december

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
az Egyháztanács (Kyrkorådet)

A lapnak kinevezett szerkesztősége nincs, a szerkesztési munkákat a lelkész végzi.
(Tidningen har ingen utnämnd redaktion, det redaktionella arbetet utförs av pastorn.)

Molnár-Veress Pál
Granövägen 126
S-151 64 Södertälje /Stockholm/
Telefon/Fax: +46-(0)8-550 160 66

E-mail: ujkeve@telia.com
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda (Tryckeri): Ekonomi-Print AB
114 85 Stockholm – Storgatan 19
Telefon/Fax: +46-(0)8-783 81 24/ 667 98 18
Referens (Kontaktperson): Jerry Petterson
E-mail: tryckeriet@ekonomiprint.se

Példányszám (Upplaga)
1 500

Egyházfenntartási járulékot vagy támogatást fizető tagjainknak a lapot térítésmentesen küldjük. A lapra előfizetni szándékozókat kérjük, tájékoztatásért szíveskedjenek Pap Iván országos pénztárosunkhoz fordulni:

181 30 LIDINGÖ, Frisksportarvägen 2
Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

Postgiro számlaszámunk:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047-3

MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK MEGBÍZOTT VEZETŐI

(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn/Tartu
BÁN ISTVÁN
EE-50013 TARTU Pohla 13-1
Tel: +372-740 54 55 Mobil: +372-506 96 42

FINNORSZÁG – Helsinki
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-505503858

NORVÉGIÁ – Oslo
HORVÁTI GYÖRGY
N-1357 BEKKESTUA Parksvingen 43
Tel: +47-675 621 05

Tollas Tibor

FEKETE KARÁCSONY

Karácsonyén, a börtönmélyben
Érzem, ma hozzád eljutok.
Harminc évig te jöttél hozzám,
Ma Betlehembe én futok.

Három királyok kincse után
Uram üres a két kezem.
Három koldusnak szegénysége,
Amivel hozzád érkezem.

Aranyaimat szerteszórtam,
Évek súlya a vállamon.
S tömjén helyett e tömött zsákban
Feketéllik a bánatom.

Királyaid csillag vezette
S nem állta útjuk senkisé.
Engem hét falon át hozott hozzád
Parányi mécsem: a hitem.

Pásztorok útját angyalok mondták
S ki megtalált, az oly kevés.
Engem négy éve űz utánad
Bús angyalod: a szenvedés.

Véresre jártam már a lábam.
Fagy járta át a csontomat.
Fáj az éhség és senkim sincsen
Rajtad kívül, ki befogad.

Sose vágytam így szeretetre,
Sose voltam ily elhagyott.
Zörgetek Uram, jaj, eressz be,
A régi énem már halott.

Nem kérek fényes karácsonyfát,
Egy gyertyaláng elég nekem,
Ha kigyúl majd a te csillagod,
Börtön felett a Betlehem.



Krisztus (Vincze László grafikája)